TRIHARCH
ONDERZOEK & ADVIES

Verslag resultaten
bureauonderzoek

Archeologienota
Kuurne VK Sint-Pietersstraat Noord achterliggend
(prov. West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017J206

Administratieve gegevens

Projectcode:	2017J206
Wettelijk depot:	D/2018/13.954/006
Erkende archeoloog:	Kristine Magerman 2015/00032
Locatie van het plangebied:	West-Vlaanderen, Kuurne, Sint-Pietersstraat (figuur 1)
Toponiem:	Sint-Pietersstraat
Bounding box:	punt 1: 72 447,36 m - 173 932,79 m punt 2: 72 659,06 m - 173 983,66 m punt 3: 72 653,93 m - 173 637,23 m punt 4: 72 513,32 m - 173 745,38 m
Kadastrale ligging plangebied:	Kuurne sectie B nr 143a (partim), 144a (partim) en 146c (figuur 2)
Begindatum bureauonderzoek:	01/02/2018
Einddatum bureauonderzoek:	09/03/2018
Relevante termen thesauri:	steentijd, mesolithicum, neolithicum, metaaltijden, bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen, vroege middeleeuwen, volle middeleeuwen, late middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, bureaustudie, booronderzoek, veldprospectie, proefsleuven, opgraving, toevalsvondst
Plan verstoorde zones:	niet van toepassing (geen historisch verstoorde zones aanwezig binnen het plangebied)
Auteurs:	Walter Sevenants & Kristine Magerman

© 2018 Triharch onderzoek & advies bvba

Triharch aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van Triharch.

Inhoud

1 Beschrijvend gedeelte 4
1.1 Aanleiding van het onderzoek 4
1.2 Archeologische voorkennis 4
1.3 Onderzoeksopdracht 4
1.3.1 Vraagstelling m.b.t. het plangebied 4
1.3.2 Randvoorwaarden 5
1.3.3 Geplande werken en bodemingrepen 5
1.4 Werkwijze en strategie 6
1.4.1 Motivering van de onderzoeksstrategie, -methoden en -technieken 6
1.4.2 Organisatie van het vooronderzoek 6
1.4.3 Het gebruikte materiaal 6
1.4.4 Motivering eventueel afwijkende methodiek 7
1.4.5 Inbreng van specialisten 7
1.4.6 Algemene wetenschappelijke advisering 7
1.4.7 Selectie inzake informatiebronnen 7
2 Assessmentrapport 7
2.1 Beschrijving van het landschappelijk kader 7
2.1.1 Administratieve & topografische situering 7
2.1.2 Fysisch-geografische situering 9
2.2 Beschrijving van het historisch kader 14
2.2.1 Geschiedkundige bronnen 14
2.2.2 Cartografische & iconografische bronnen 17
2.3 Beschrijving van het archeologisch kader 22
2.4 Visuele terreininspectie 25
2.5 Archeologische verwachting van het plangebied 26
2.6 Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt 28
2.7 Impact van de geplande bodemingrepen op het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief 28
2.8 Besluit 28
2.9 Samenvatting 29
2.10 Samenvatting breed publiek 29
3 Bibliografie 30
3.1 Literatuur 30
3.2 Websites 30
4 Bijlagen 31
4.1 Plannenlijst 31
4.2 Fotolijst 31
5 Plannen vergunningsaanvraag 32
6 Figuren archeologienota 34

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Deze archeologienota werd in het kader van het Decreet betreffende het onroerend erfgoed van 12 juli 2013 opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.

Omdat hierbij

- het plangebied NIET in een gebied ligt waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt;
- de aanvraag NIET gericht is op het bijstellen van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden;
- het plangebied NIET in een beschermde archeologische site valt;
- het plangebied NIET in een vastgestelde archeologische zone valt;
- de totale perceeloppervlakte waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3.000 m² bedraagt

is de initiatiefnemer verplicht een bekrachtigde archeologienota bij deze vergunningsaanvraag te voegen.

Deze archeologienota werd opgesteld op basis van de informatie en documentatie zoals aangeleverd door de initiatiefnemer en haar aangestelden, conform Decreet betreffende het onroerend erfgoed van 12 juli 2013.

1.2 Archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

1.3 Onderzoeksopdracht

1.3.1 Vraagstelling m.b.t. het plangebied

Het bureauonderzoek heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld in het bureauonderzoek:

- M.b.t. het landschappelijk kader:
  - Welke informatie kan de landschappelijke context van het plangebied leveren i.f.v. de doelstellingen van het bureauonderzoek, in bijzonder de potentiële aan- of afwezigheid en bewaringstoestand van (een) archeologische site(s) binnen het plangebied?
- M.b.t. het historisch kader:
  - Welke informatie kan de historische context van het plangebied bieden i.f.v. de doelstellingen van het bureauonderzoek, in bijzonder de potentiële aan- of afwezigheid, de karakteristieken, de bewaringstoestand en de waarde van (een) archeologische site(s) binnen het plangebied?
- M.b.t. het archeologisch kader:
  - Welke informatie kan de archeologische context van het plangebied en de ruimere regio bieden i.f.v. de doelstellingen van het bureauonderzoek, in bijzonder de potentiële aan- of afwezigheid, de karakteristieken, de bewaringstoestand, de relatie met het landschap en de waarde van (een) archeologische site(s) binnen het plangebied?
- M.b.t. de formulering van een archeologische verwachting voor het plangebied:

  - Zijn er aanwijzingen dat er geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt of dat er geen potentieel tot kennisvermeerdering te verwachten valt binnen (een deel van) het plangebied? Vb.
    - Gebieden waar reeds archeologisch onderzoek werd uitgevoerd?
    - Gebieden met uitgegraven en/of sterk verstoorde bodems?
    - Kan dit gebied ruimtelijk (oppervlakte en diepte) afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
  - Indien er aanwijzingen zijn voor de mogelijke aanwezigheid van archeologische sites in het plangebied:
    - Welke archeologische sitetypes kunnen verwacht worden per archeologische periode en wat is hun potentiele waarde op kennisvermeerdering (incl. de argumentatie)?
    - Vanaf welke diepte kunnen sites verwacht worden per archeologisch sitetype (incl. argumentatie)?
    - Wat is de verwachte bewaringstoestand per archeologisch sitetype (incl. argumentatie)?
- M.b.t. de geplande bodemingrepen:
  - Welke bodemingrepen gaan gepaard met dit project?
    - Met betrekking tot de voorbereiding en uitvoering van de werken?
    - Met betrekking tot werfverkeer en tijdelijke werkzones?
  - Wat is de potentiële impact van deze bodemingrepen op het archeologisch bodemarchief?
  - Kan de potentiële impact van deze bodemingrepen op het archeologisch bodemarchief vermeden en/of beperkt worden door wijziging van het ontwerp en/of de uitvoeringswijze van de geplande ruimtelijke ontwikkeling (door behoud in situ)?
- M.b.t. de strategie van het archeologisch vooronderzoek:
  - Is verder vooronderzoek vereist?
  - Zo ja, welke onderzoeksstrategie moet gevolgd worden?
  - Welk traject moet gevolgd worden: uitgesteld archeologisch vooronderzoek, geen maatregelen, met maatregelen of een combinatie van deze?

1.3.2 Randvoorwaarden

Deze archeologienota zal na bekrachtiging, onderdeel uitmaken van de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning voor de uitvoering van de onder 1.3.3 beschreven werken.

1.3.3 Geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer plant de verkaveling van de gronden gelegen binnen het plangebied aan de Sint-Pietersstraat in Kuurne. (zie hoofdstuk 5 Plannen vergunningsaanvraag)

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 22.200m². (zie hoofdstuk 5 Plannen vergunningsaanvraag)

Het plangebied is momenteel in gebruik als akkerland en weiland (met stal van 26m²).

De verkavelingsaanvraag omvat 46 kavels voor 8 open, 24 halfopen, 11 gesloten bebouwingen en 3 kavels voor privé ontsluiting, langs de Sint-Pietersstraat. Elke bouwkavel bestaat uit een voortuin (met aansluiting van de nutsvoorzieningen en oprit), de woning en een achtertuin. Elke woning zal moeten voldoen aan de bepalingen m.b.t. hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater.
Alle bodemingrepen zijn op dit ogenblik nog niet gekend, noch de exacte ligging en diepte ervan. Mar vanwege de dichtheid van de bebouwing en de aanleg van de wegenis en nutsvoorzieningen kan in

deze archeologienota uitgegaan worden van een situatie waarbij het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief van het volledig plangebied maximaal met vernieling bedreigd wordt.

1.4 Werkwijze en strategie

1.4.1 Motivering van de onderzoeksstrategie, -methoden en -technieken

In het bureauonderzoek wordt getracht om op basis van online beschikbare informatiebronnen en een visuele terreininspectie inzicht te verkrijgen in het landschappelijk, historisch en archeologisch kader van het plangebied. Op basis van deze informatie wordt een archeologische verwachting van het plangebied opgesteld en eventueel vervolgonderzoek bepaald.
Er werd gestart met de studie van de online beschikbare informatiebronnen. Vervolgens werd een visuele terreininspectie uitgevoerd om de eerste resultaten van het bureauonderzoek te toetsen en inzicht te krijgen in de actuele toestand van het plangebied. Vervolgens werd het bureauonderzoek afgerond.

Een voldoende gedetailleerde geomorfologische kaart van het plangebied is online niet beschikbaar. Geomorfologische informatie werd wel uit andere bronnen verzameld.
Tot op heden werd door de initiatiefnemer nog geen stabiliteitsonderzoek of milieutechnisch bodemonderzoek uitgevoerd.
Het historisch kaartmateriaal werd vooral bestudeerd om inzicht te krijgen in de evolutie in het grondgebruik, gaande van het einde van de 18de eeuw (Ferraris-kaart) tot het begin van de 21ste eeuw (topografische kaarten NGI en luchtfoto's).

De Centraal Archeologische Inventaris (CAI) werd geraadpleegd om na te gaan of er al archeologische indicatoren en/of archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied geïnventariseerd werden. De analyse van de archeologische vindplaatsen uit de omgeving van het plangebied opgenomen in de CAI beperkt zich tot die vindplaatsen die binnen de gemeente Kuurne liggen (het gebied "archeologisch kader"). Deze keuze is ingegeven omdat dit gebied voldoende landschappelijke variabiliteit omvat én omdat de lijst van gekende archeologische vindplaatsen (CAI) binnen dit gebied voldoende informatie bevat om het archeologisch potentieel te bepalen. (figuur 18)

Op basis van het bureauonderzoek is duidelijk dat dit gebied moet beschouwd worden als een zone met een lage densiteit aan bebouwing in het verleden (zie 2.2.2). Verder archiefonderzoek (in de zin van verder gedetailleerd onderzoek van niet online beschikbare informatiebronnen) werd dan ook niet noodzakelijk geacht.

1.4.2 Organisatie van het vooronderzoek

Het bureauonderzoek en het opstellen van de archeologienota werden uitgevoerd door Walter Sevenants (veldwerkleider) en Kristine Magerman (erkende archeoloog).
Naast het bureauonderzoek werd op 18/02/2018 een visuele terreininspectie uitgevoerd door Walter Sevenants.

1.4.3 Het gebruikte materiaal

Voor dit bureauonderzoek werd beroep gedaan op online raadpleegbare informatiebronnen, informatie verkregen van de ontwerper van de geplande werken en de informatie vergaard tijdens de visuele terreininspectie.

Voor de beschrijving van het historisch kader op basis van geschiedkundige bronnen werd gebruik gemaakt van online beschikbare informatie. Soms zijn hierin echter geen bronverwijzingen opgenomen, waardoor de informatie met enige historische kritiek moet benaderd worden. De voor

deze archeologienota relevante informatie werd getoetst aan de informatie beschikbaar in de Inventaris Onroerend Erfgoed.[1]

Voor de productie van de kaarten die specifiek voor dit bureauonderzoek werden aangemaakt, werd gebruik gemaakt van MAPINFO Pro 15.2.

1.4.4 Motivering eventueel afwijkende methodiek

Niet van toepassing.

1.4.5 Inbreng van specialisten

Niet van toepassing.

1.4.6 Algemene wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.4.7 Selectie inzake informatiebronnen

Zie 1.4.1 en 1.4.3.

2 Assessmentrapport

2.1 Beschrijving van het landschappelijk kader

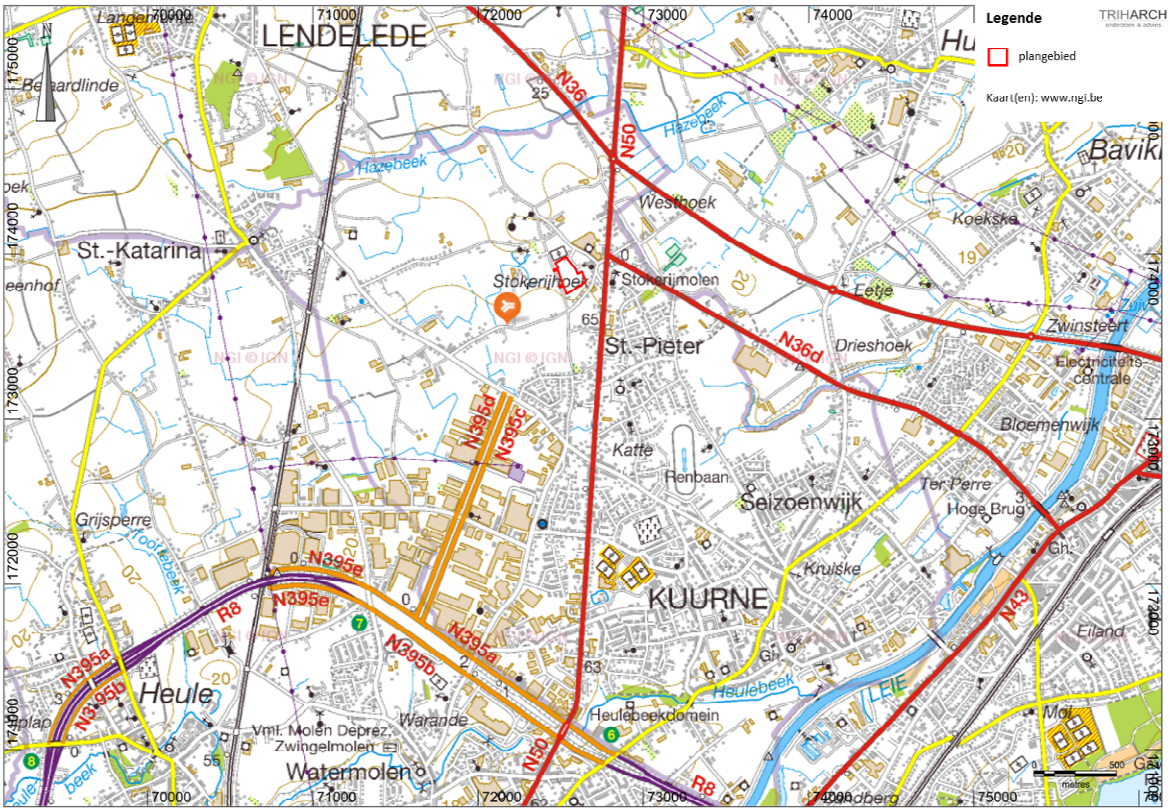
2.1.1 Administratieve & topografische situering

De gemeente Kuurne is gelegen in de provincie West-Vlaanderen en bestaat uit de historische dorpskern (de Sint-Michielsparochie) en enkele woonkernen (Sint-Pietersparochie, Kathoek en Sint-Katrien). Het plangebied ligt tussen de woonkernen van Kathoek en Sint-Katrien, op ca. 2,5km ten zuidoosten van het historisch dorpscentrum met de Sint-Pieterskerk en op ca.2km ten oosten van Sint-Katrien. (figuur 1)

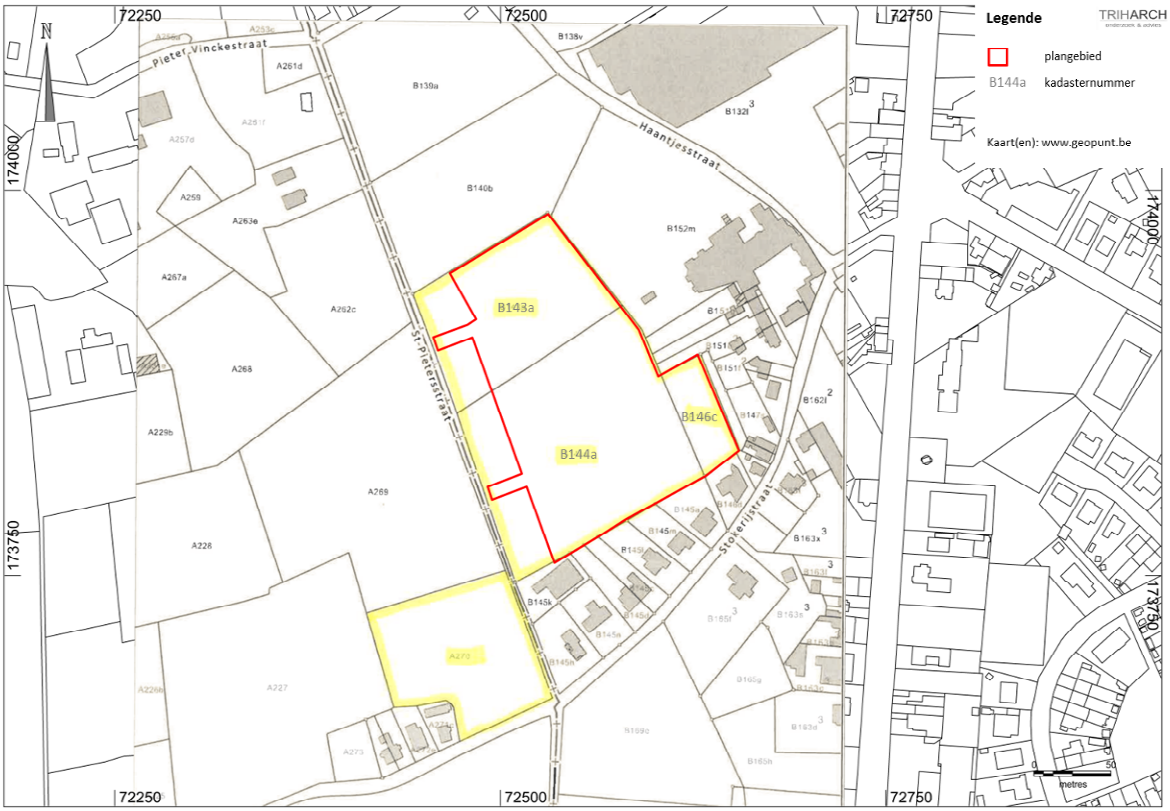
Het plangebied beslaat de kadastrale percelen Kuurne sectie B nr 143a (partim), 144a (partim) en 146c. (figuur 2)

De bodemgebruikskaart (2001) geeft aan dat het plangebied in gebruik is als akkerbouw. (figuur 3)

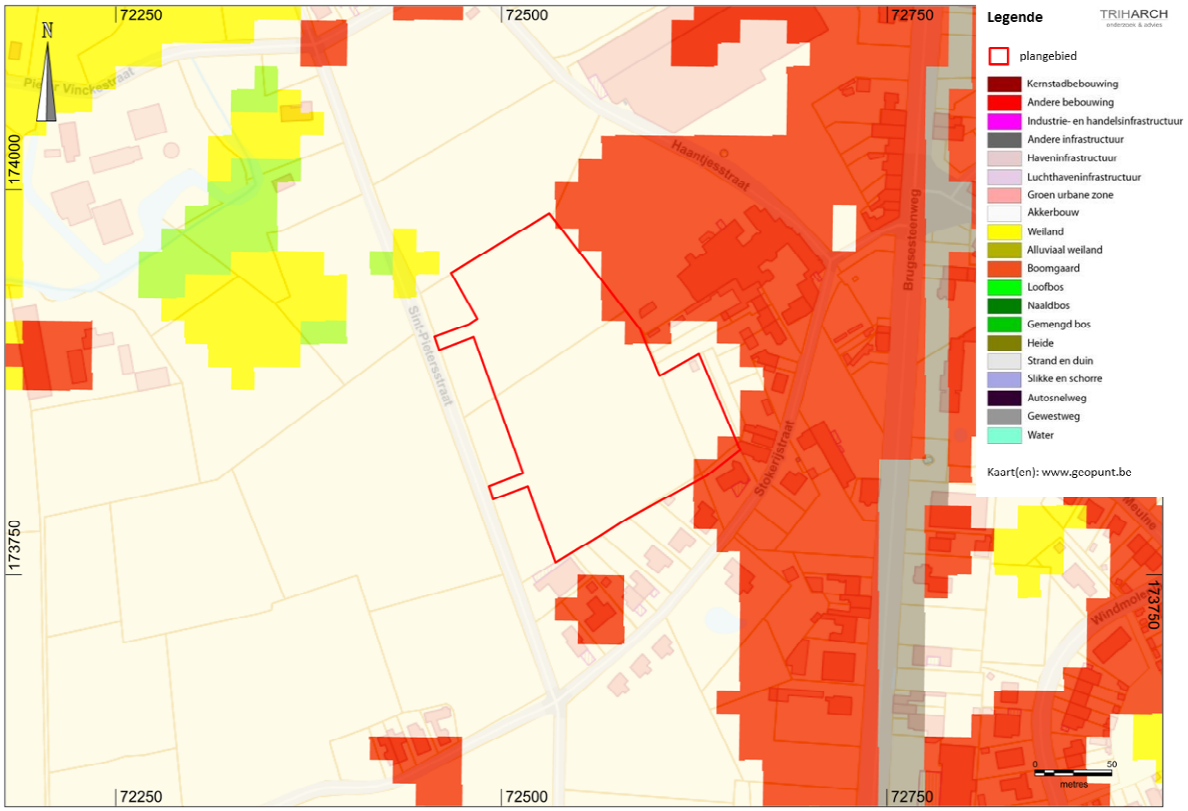
[1] Agentschap Onroerend Erfgoed 2018: https://inventaris.onroerenderfgoed.be (geraadpleegd op 15 februari 2018)

Figuur 1. Plan 1 Topografische kaart van België (2017) met aanduiding van het plangebied (rode polygoon). (Bron: www.geopunt.be)

Figuur 2. Plan 2 Kadasterplan met afbakening van het plangebied (rode polygoon). (Bron: www.geopunt.be)

Figuur 3. Plan 3 Bodemgebruikskaart (2001) met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be).

2.1.2 Fysisch-geografische situering

Het plangebied bevindt zich volgens de tertiair geologische kaart in een gebied gekarteerd als *Formatie van Kortrijk, Lid van Roubaix (of Moen)*, daterend uit het Ypresiaan (Vroeg-Eoceen, rond 52 miljoen jaar oud). Deze formatie maakt deel uit van een pakket van neritische mariene kleiige sedimenten met soortgelijke facies. Het Lid van Roubaix bestaat uit kalkhoudende kleien met zand – en siltintercalaties en een aantal discontinuïteiten.[2] (figuur 4)

Volgens de quartair geologische kaart bevindt het plangebied zich in een gebied waar geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie voorkomen. Eolische afzettingen bestaande uit zand/silt, daterend uit het Weichseliaan (laat-Pleistoceen) of vroeg-Holoceen, en/of hellingsafzettingen uit het Quartair kunnen voorkomen boven fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen) (profieltype 3 – figuur 5).[3]

Het plangebied ligt in de Vlaamse Zandleemstreek. (figuur 6)

Op het terreinmodel van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen en de hydrografische kaart zien we dat het plangebied op macroschaal in een vrij vlak gebied ligt op de linkerzijde van de Leie-vallei. Ten westen van het plangebied ontspringt de Vaarnewijkbeek/Vlaanderenbeek, die deel uitmaakt van het deelbekken van de Heulebeek. Ten noorden van het plangebied vloeit de Hazebeek, ten oosten ontspringen de Darmbeek en de Vondelbeek, en ten zuiden ontspringt de Vaarnewijkbeek. Deze

[2] Borremans 2015, p. 128-129.
[3] https://www.milieuinfo.be/dms/d/a/workspace/SpacesStore/e6735d9a-df8d-4b10-8ffe-df061de90ecd/21.png

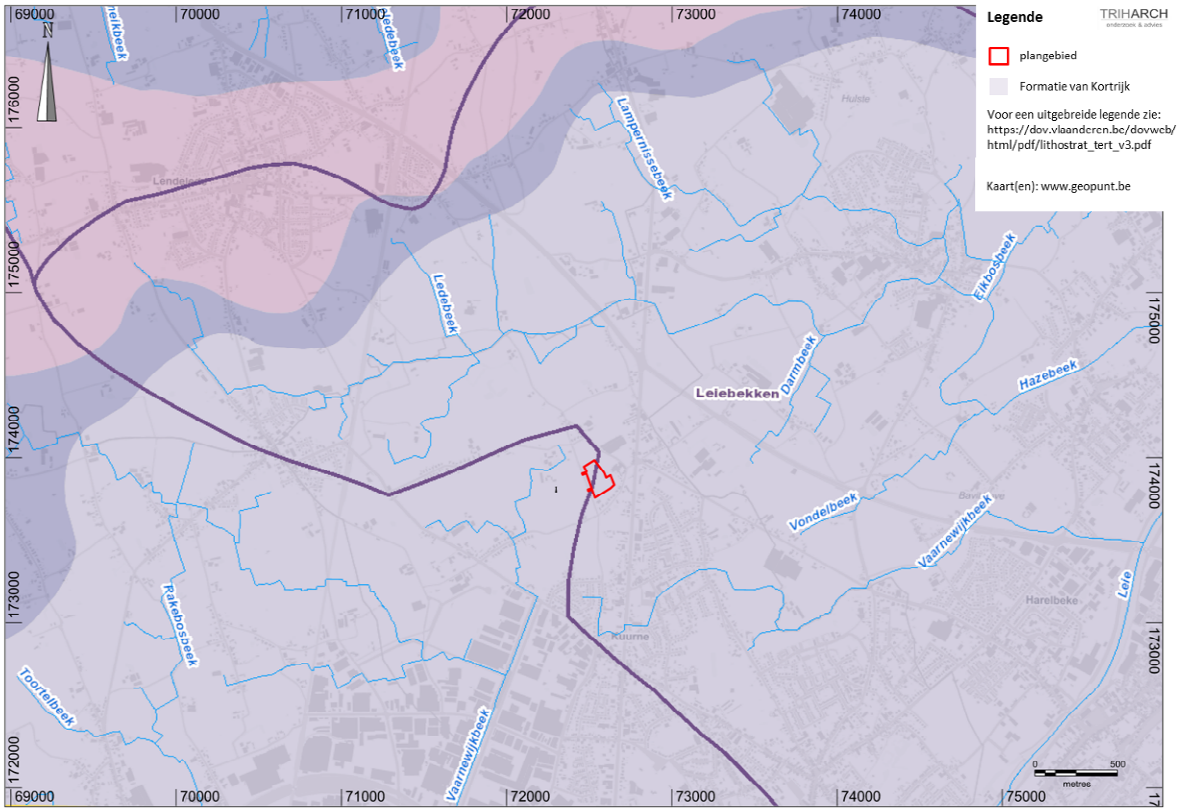
laatste beken behoren tot het deelbekken van de Gaverbeek. Zowel de Heulebeek als de Gaverbeek monden uit in de Leie. (figuur 7)

Een actuele hoogtemeting van het plangebied (zie hoofdstuk 5 Plannen vergunningsaanvraag) toont aan dat het terrein in een zuid-noord doorsnede vrij vlak ligt (zuid 22,40 TAW, centraal 22,55 TAW en noord 22,32 TAW), en ligt afhelt van oost (23,07 TAW) naar west (21,78 TAW).

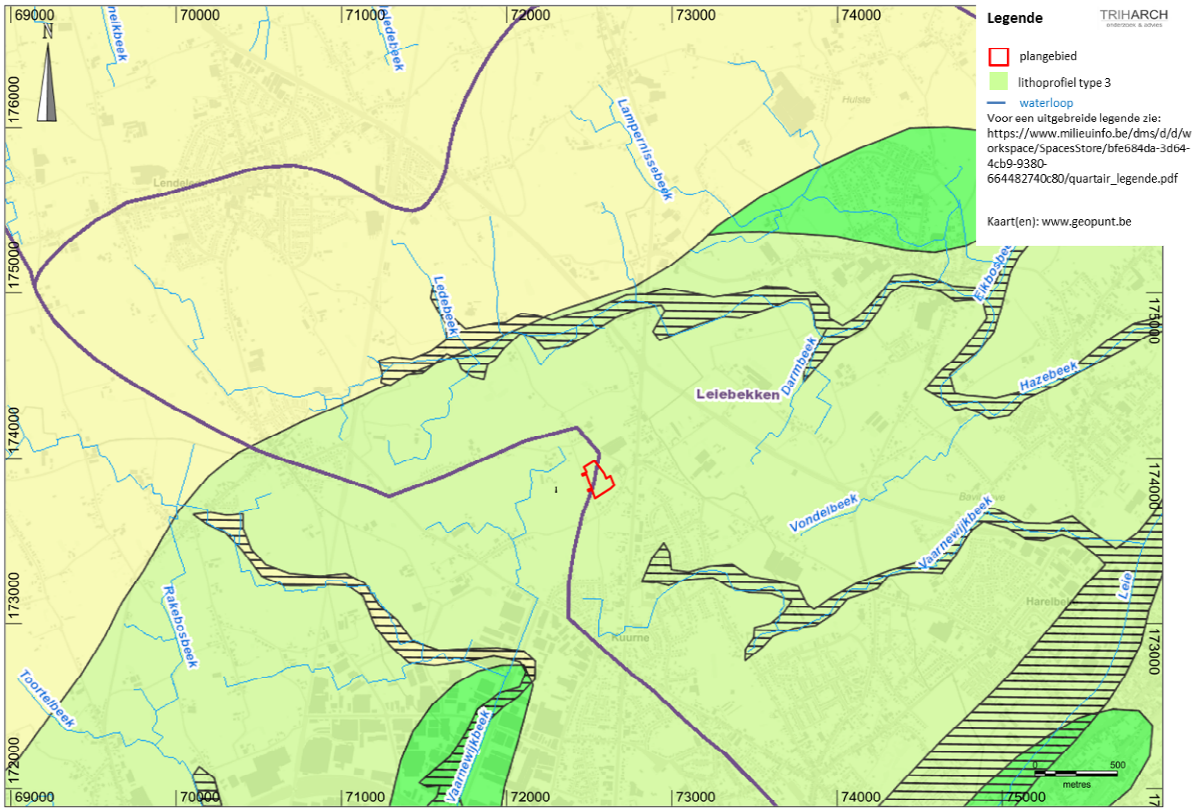
Het plangebied ligt volgens de Bodemkaart van België (figuur 8) in de Vlaamse Zandleemstreek, in een zone die gekarteerd staat als:

- OB: bebouwde zone
- Pbc: dit is een droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze gronden hebben doorgaans een bouwvoor die 20-30 cm dik is, (donker)grijsbruin, matig humeus en die rust op een bruinachtige zwak humeuze overgangshorizont van 20-30 cm dikte waaronder soms een enigszins uitgeloogde horizont voorkomt. De gave of verbrokkelde textuur B horizont begint op 70-90 cm. Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm. Variërende substraten kunnen op wisselende diepte aanwezig zijn. De waterhuishouding is goed in de winter, iets te droog in de zomer. De bodems zijn geschikt voor de meeste akkerteelten; matig goed voor tarwe en bieten; geschikt voor extensieve tuinbouw vooral schorseneer en wortelen. De bodems kenmerken vooral Tardiglaciaire kouterruggen.

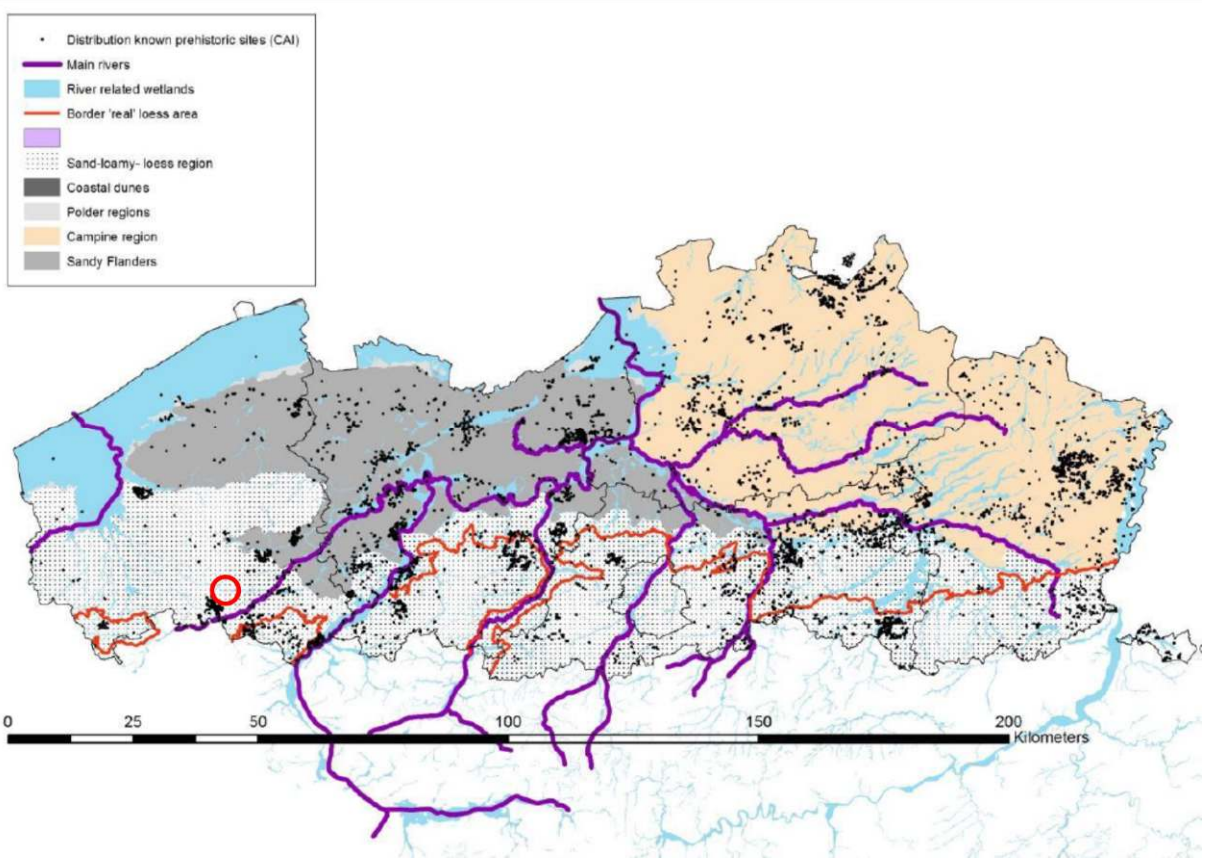
De bodemerosiekaart (2018) bevestigt het nagenoeg vlak reliëf van het plangebied. (figuur 9)

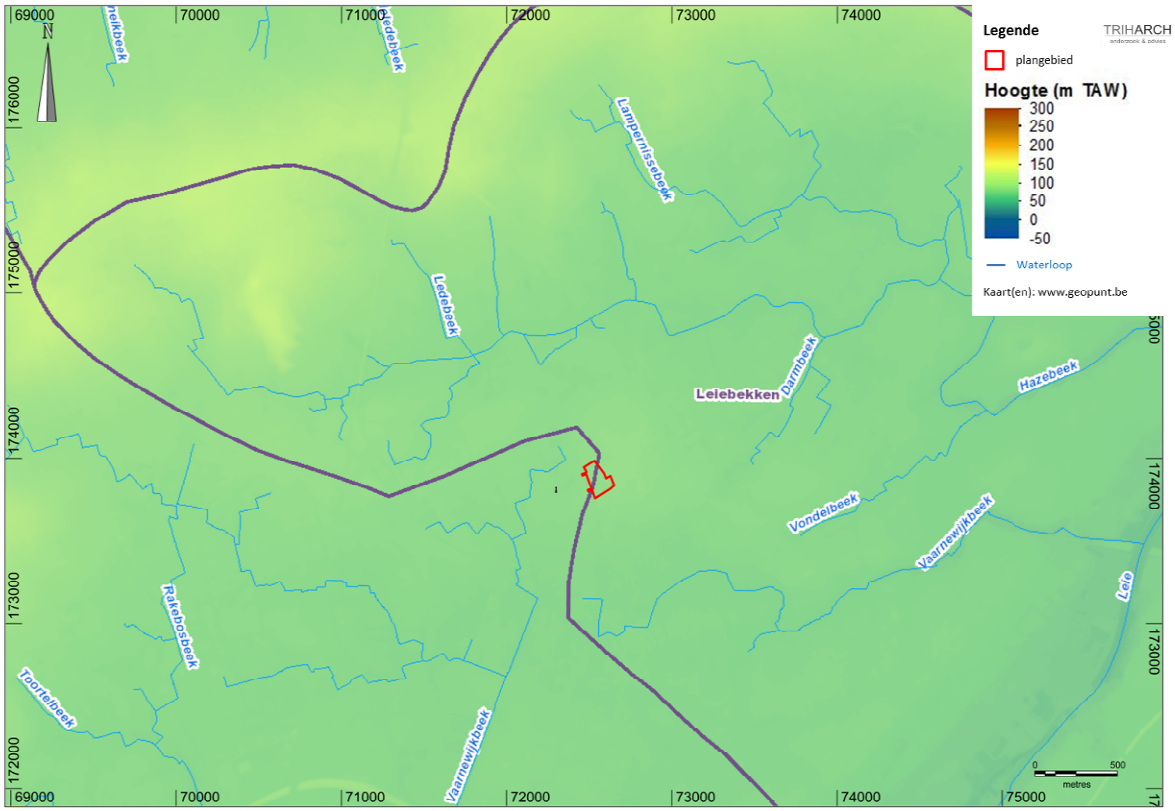
Figuur 4. Plan 4 Tertiair geologische kaart met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be).

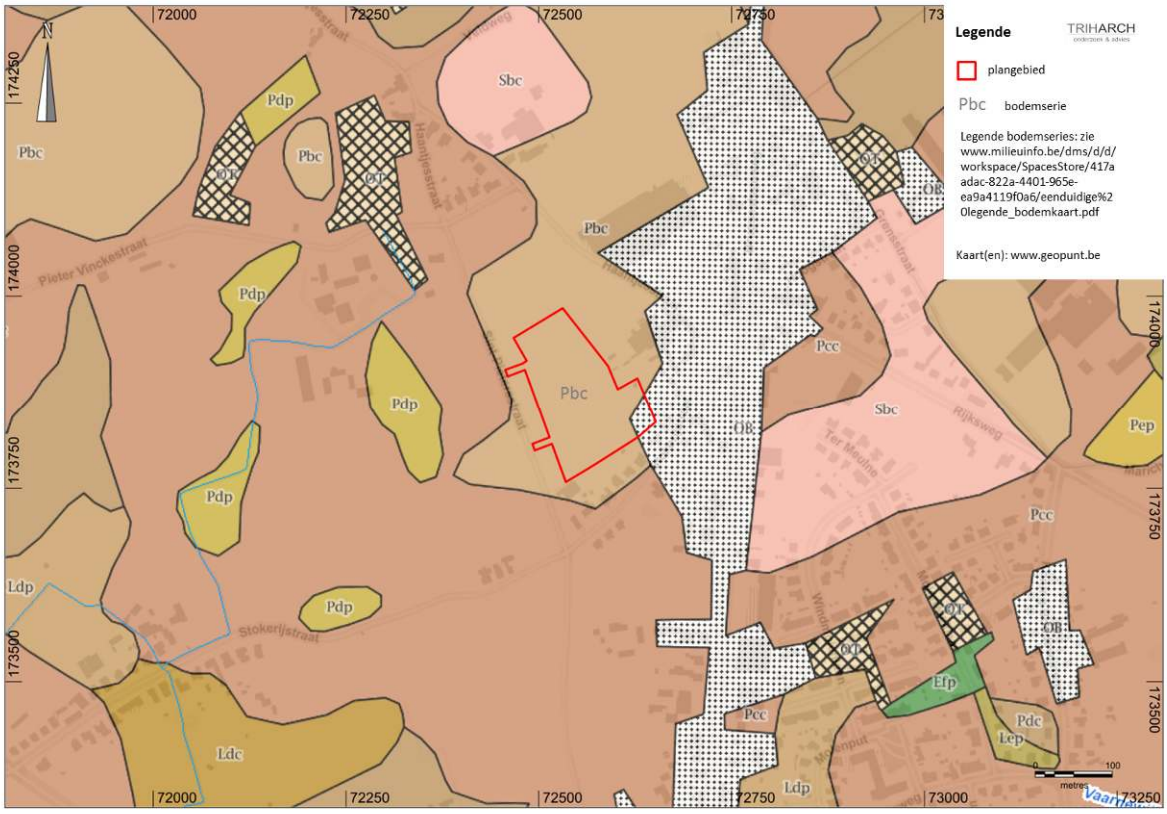
Figuur 5. Plan 5 Quartair geologische en hydrologische kaart met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be).

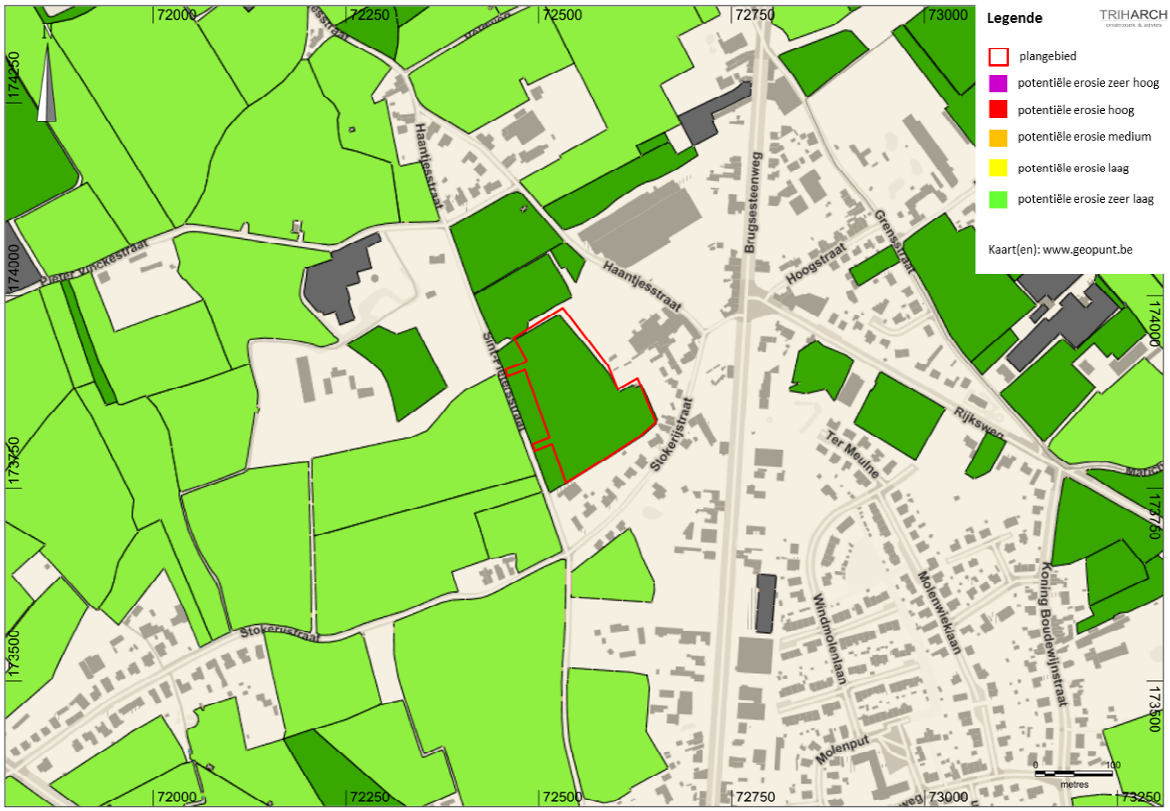
Figuur 6. Het plangebied (rode cirkel) ligt in Zandig Vlaanderen. (bron: VAN GILS & MEYLEMANS 2017).

Figuur 7. Plan 6 Digitaal HoogteModel (terreinmodel) en Hydrologische kaart met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

Figuur 8. Plan 7 Bodemkaart van België met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

Figuur 9. Plan 8 Potentiële bodemerosie (2017) met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be).

2.2 Beschrijving van het historisch kader

2.2.1 Geschiedkundige bronnen[4]

De nederzetting "*Cuerne*" is vermoedelijk ontstaan in de 11de eeuw, wanneer op initiatief van de graaf van Vlaanderen op systematische wijze aan bosontginning wordt gedaan. Algemeen wordt aangenomen dat Kuurne voor de ontginningsbeweging een aaneenschakeling is van bossen en moerassen. Doorheen dit gebied lopen waarschijnlijk enkele heerwegen, waaronder een weg komende van Bavai over Doornik en Kortrijk naar Oudenburg. Een tweede verbindt Kortrijk met Brugge en Aardenburg. Vanuit Harelbeke als centrum wordt door de grafelijke *forestiers* steeds meer bos in akkergrond omgezet en worden nieuwe nederzettingen gesticht. Er ontstaat een gesloten landschap waarin de individuele percelen door hagen en/of bomenrijen afgesloten zijn en waarin zich meestal grote solitaire hoeves bevinden. Vele van deze over het dorp verspreide hoeves zijn relatief grote boerderijen, die vermoedelijk een niet onbelangrijke rol hebben gespeeld in de ontginning van het landschap in de 11de-13de eeuw. Ze zijn vaak door een gracht omwald (zgn. sites met walgracht) en bevinden zich dikwijls op een lichte ophoging. Ca. 1300 heeft het Leielandschap zijn definitieve kenmerken gekregen die het tot in de 19de eeuw behoud.
In 1123 komt de abdij van Voormezele in het bezit van gronden te Kuurne, tevens de eerste vermelding van Kuurne. De 'villa de Curnes' is waarschijnlijk een woonkern, gelegen op de droge, hoger gelegen vruchtbare zandleemkouters, die in de onmiddellijke nabijheid lagen van de alluviale valleien van de Leie en de Heulebeek. De volgende vermelding 'Cuerna' stamt uit 1146. Andere schrijfwijzen zijn 'Cuerne' (1169), 'Curna' (1197), 'Curne' (1201) en 'Querne' (1262).
Verklaringen dat de naam Kuurne zou teruggaan tot het Germaans **kwirnja*- 'handmolen" of een prehistorische waternaam uit **Kurina*- 'glanzen' zijn hypothetisch.[5]
Omdat de Sint-Michielskerk op grond van de dorpsheerlijkheid staat, spelen de Heren van Kuurne een belangrijke rol in het parochiale leven. De oudst gekende heer is Jakob van Halewijn, heer van Gavere, Halewijn en Kuurne. Hij overlijdt in 1262.

Naast de dorpsheerlijkheid liggen enkele andere heerlijkheden op het huidige grondgebied van de gemeente Kuurne.
De oudst gekende heerlijkheid is het z.g. "Goed te Bonaert" of "ten Bonaerde". In een bevestiging van goederen van de abdij van Elno, noemt Karel de Kale een domein dat in 821 aan de abdij was gegeven. Van dit domein maakte het "Goed te Bonaert" deel uit. Volgens J. Melsens wordt het goed voor het eerst vernoemd in een charter van de Sint-Amandsproosdij in 980 en was het eigendom van de graaf van Vlaanderen. In 1183 is het goed eigendom van het kapittel van Onze-Lieve-Vrouw te Kortrijk. Het grondgebied is te situeren tussen de Leie, de weg Kortrijksestraat en de Gouden Rivierlaan. In de 17de eeuw is de hoeve reeds verdwenen.
Een tweede domein lag in het noordoostelijk deel van Kuurne en werd door de graaf geschonken aan de Sint-Pietersabdij van Gent.
Een andere belangrijke heerlijkheid is de heerlijkheid Maelstede. In 1232 was de heerlijkheid eigendom van Wilfardus de Maelsteda. Het *foncier* situeert zich vermoedelijk ten noorden van de Heulebeek, tussen de Brugsesteenweg en de Heirweg.
Een andere heerlijkheid is het leenhof Nieuwenhuyse. De heerlijkheid hing, in tegenstelling tot de dorpsheerlijkheid, af van het grafelijk leenhof van Harelbeke.
Daarnaast zijn er nog tal van kleinere heerlijkheden waaronder het Goed te Popert, Goed te Mosscher, Goed te Middernacht en Goed te Ferrants.

De oudste vermelding van de Sint-Michielskerk dateert van 1146. Dan schenkt de bisschop van Doornik het altaar van de kerk aan de Doornikse Sint-Maartensabdij, die ook het patronaat bezit.

[4] https://inventaris.onroerenderfgoed.be en https://nl.wikipedia.org/wiki/Kuurne geraadpleegd op 15/2/2018.
[5] DE BRABANDERE 2010, p.138-139.

Kuurne is op dat moment reeds een parochie. De belangrijkste tiendheffers zijn het Onze-Lieve-Vrouwkapittel van Kortrijk, de Sint-Maartensabdij van Doornik en de kapel van Sint-Katharina. Andere tiendheffers zijn de Heer van Schardau, de Heer van Kuurne en de pastoor. De kerk staat op grond van de dorpsheerlijkheid van Kuurne, gehouden van het grafelijke kasteel van Kortrijk. De heren van Kuurne hebben dus rechtsmacht over de grond waarop de kerk staat.
Vermoedelijk is het eerste Kuurnse bedehuis een houten kapel of kerkje dat volgens opgravingen in 1985, tussen 1150 en 1200 vervangen wordt door een driebeukige, basilicale kruiskerk met transept en centrale vieringstoren met achtzijdige bovenbouw. De opgravingen van 1985 wijzen op grote verbouwingen aan de kerk in het begin van de 16de eeuw. Zo wordt onder meer de bovenbouw van de toren vervangen door een laatgotische klokkenverdieping. In dezelfde periode wordt de oorspronkelijke Romaanse koorsluiting vervangen door een driezijdige sluiting van baksteen met drie koorvensters.
Vermoedelijk wordt omstreeks 1210-1212 (tijdens de regeerperiode van gravin Johanna) in het gehucht Sint-Katharina een houten kapel gebouwd. Volgens de overlevering vervangt men in 1221 deze houten kapel door een stenen exemplaar.

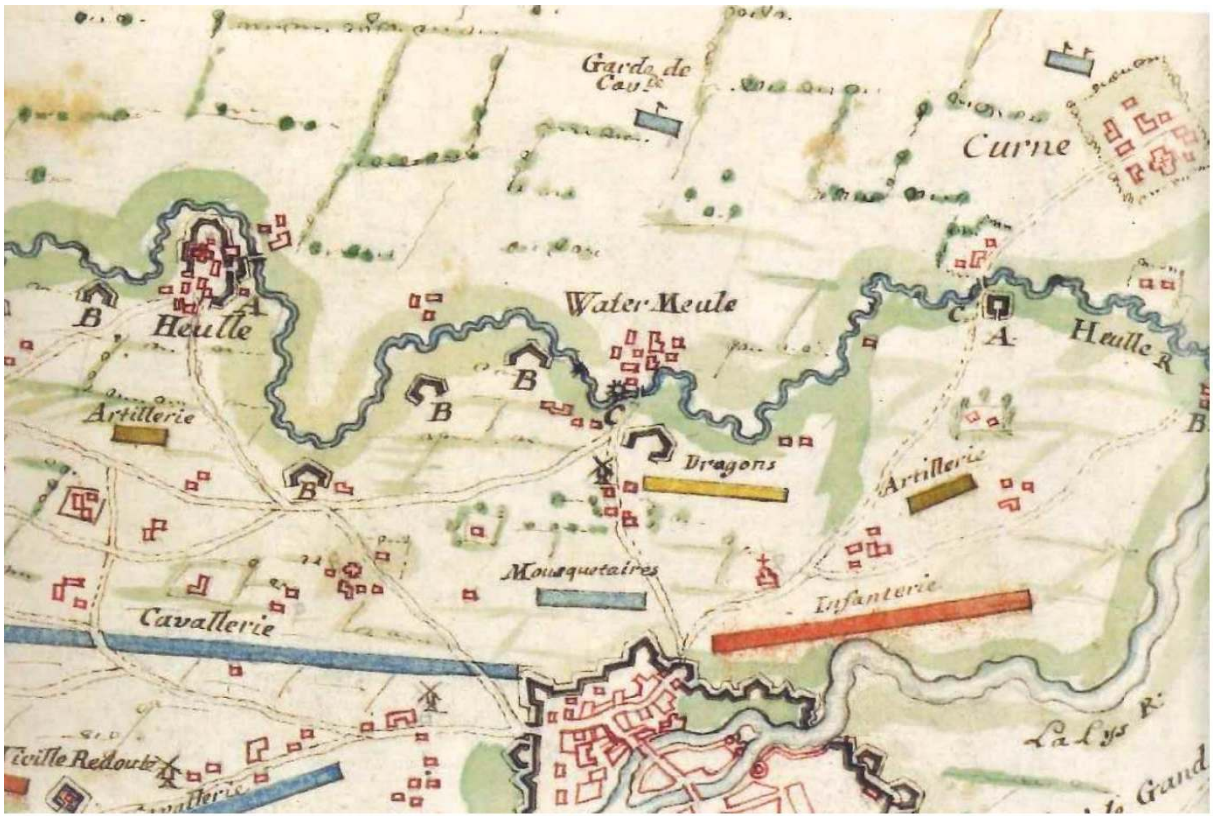
In de 14de eeuw wordt in Vlaanderen de wolweverij geleidelijk aan vervangen door de vlasteelt en de linnennijverheid. In de eerste helft van de 15de eeuw telt Kuurne enkele lakenwevers die de Kortrijkse jaarmarkt bezoeken. In het midden van de 15de eeuw breidt de vlasteelt zich uit naar de Leievallei, terwijl die voorheen vooral geconcentreerd was rond de Mandel met als centrum Tielt.

Tijdens de laatste decennia van de 15de eeuw komen onze gewesten, bij opstanden tegen Maximiliaan van Oostenrijk, tot twee keer toe in oorlogsgeweld terecht. Vermoedelijk wordt onder meer de kerk zwaar beschadigd.

In de 16de eeuw bloeit de Zuid-Nederlandse vlasindustrie en nemen de vlasteelt en -nijverheid in de Leiestreek een sterke uitbreiding. De lakennijverheid is zo goed als verdwenen. In de tweede helft van de 16de eeuw woedt de tachtigjarige oorlog (1568-1648) Vlaanderen lijdt zwaar onder de gevechten en de rondtrekkende en plunderende troepen en leidt onder meer tot de ontvolking van het platteland. In 1573, plunderen bosgeuzen de Sint-Michielskerk. Bovendien wordt omstreeks 1578 de regio rond Kortrijk getroffen door de pestepidemie.

In de 17de eeuw verlegt het centrum van de fijne linnenindustrie zich naar de Leiestreek en de Kortrijkse linnenmarkt kent een grote bloei ten nadele van de omliggende centra. Het hervatten van de strijd tussen Frankrijk en Spanje (1634) tijdens de Dertigjarige oorlog was erg gunstig voor de linnenuitvoer. Filips IV verbiedt de handel met Frankrijk en het linnen dat voor Amerika bestemd is, wordt nu in de Zuidelijke Nederlanden gekocht. In het derde kwart van de 17de eeuw kent de linnennijverheid een moeilijke periode door de tolpolitiek en het protectionisme van Colbert, met o.m. invoerverbod van lijnwaad en hoge exportrechten op vlas.

In 1646 wordt de kerk gedurende de Frans-Spaanse gevechten om de vesting Kortrijk door het Franse leger ingenomen als schuil- en verdedigingsplaats. Hun hoofdkwartier is gevestigd te Heule, terwijl het leger gedeeltelijk in Kuurne is gelegerd. De Fransen bouwen de kerk uit tot een goed verdedigde stelling, die de strategische Leievallei beheerst. In juni 1646 valt de kerk opnieuw in Spaanse handen. In 1678 wordt de bevolking opnieuw verplicht leveringen te doen aan de Fransen. In 1683 trekken de Franse troepen door het gebied en richten verschrikkelijke strooptochten in. Een gedeelte van het Franse leger ligt in Harelbeke en de Kuurnse bevolking moet helpen in het onderhoud door allerlei leveringen. Dezelfde leveringen zijn verplicht aan de vooravond van de Negenjarige Oorlog (1688-1697) in 1683 en 1685. Tijdens oorlog wordt in 1689 de toren van de kerk door de Fransen als uitkijkpost gebruikt. In het kasteel van Nieuwenhuize worden soldaten ingekwartierd. Op een kaart van 1694 zijn de versterkingen rond de kerk van Kuurne duidelijk afgebeeld. (figuur 10)

Figuur 10. Uittreksel uit de kaart van de Franse legeropstellingen tussen de Leie en de Heulebeek in 1694, met rechts bovenaan het versterkte centrum van Kuurne. (DESPRIET 2011, fig.70, 142).

In het begin van de 18de eeuw, tijdens de Spaanse successieoorlog (1701-1713), bouwen soldaten een versterkte wachtpost bij 'Cuerne Brugghe' en lijdt de Kuurnse bevolking weer sterk onder de verplichte leveringen aan het Franse leger. Onder het Oostenrijkse bewind (1712-1792/94) kent Kuurne een periode van herstel en relatieve rust. Vanaf 1720 herstelt de linnenindustrie zich volledig en tot 1790 lag de productie zeer hoog. Door de gunstige evolutie van de rurale vlasbewerking ontstaat een opvallend sterke aangroei en welstand van de plattelandsbevolking, die hoofdzakelijk leeft van spinnen en weven. De economische bloei en vooruitgang worden door een nieuwe aanval van de Fransen op Kortrijk in 1744 onderbroken. Ten gevolge van de verwoestingen en plunderingen van het Franse leger ontstaat in de streek grote hongersnood. In 1748 slagen diplomaten van Maria-Theresia erin om van Frankrijk een bondgenoot te maken en de douanetarieven van 1769 en 1779 betekenen een ware stimulans voor de Kortrijkse linnenindustrie die traditioneel op de Franse markt was afgestemd. Onder het bestuur van Maria-Theresia gebeuren diverse wegen- en infrastructuurwerken ter verbetering van de verbinding met de nabijgelegen dorpen en steden. Zo wordt de huidige Brugsesteenweg in 1750 aangelegd ter vervanging van de oude middeleeuwse "*heerstraete naer Torhout*", waarlangs zich de oudste woonkernen van de parochie bevinden. Vanaf 1794 maakt België deel uit van de Franse Republiek en wordt ons land ingedeeld in departementen. Hierbij worden de kasselrijen en heerlijkheden afgeschaft. De bedehuizen worden gesloten of omgevormd.

In het begin van de 19de eeuw, als gevolg van het Concordaat van Napoleon (1801), wordt het nieuwe bisdom Gent opgericht, waarin Kuurne ressorteert onder het decanaat Kortrijk. In 1803 worden de Sint-Michielskerk en de Sint-Katharinakapel terug opengesteld voor de eredienst. In dat jaar worden ook de grenzen voor het succursale van de parochie Sint-Katharina vastgelegd. Op 9 februari 1870 verschijnt het koninklijk besluit waarin de grenzen van de zelfstandige parochie Sint-Katharina definitief worden vastgelegd. In 1834 wordt het bisdom Brugge opnieuw ingericht waarbinnen de parochie Kuurne valt. Het economische leven blijft in de 19de eeuw beperkt tot de landbouw en de

vlas- en linnenindustrie. De huisnijverheid neemt een steeds belangrijkere plaats in als bijkomende inkomstenbron. Toch kent de linnennijverheid omstreeks 1815-1830 een sterke achteruitgang ten gevolge van de afnemende afzetmarkten en goedkoper machinaal vervaardigd textiel uit Engeland. De kantnijverheid maakt als neventak van de vlasnijverheid haar opgang, maar wordt door overproductie eveneens slachtoffer van de crisis. De crisis wordt versterkt door de mislukte graan- en aardappeloogsten (1845-1848) en de tyfus- en cholera-epidemie en leidt tot een veralgemeende verarming.
Vanaf 1862 wordt de katoentoevoer voor de spinnenrijen fel bemoeilijkt door de Amerikaanse secessieoorlog en de vlasindustrie fleurt weer helemaal op. Vanaf 1880 evolueert de vlasvezelbereiding naar een klein industrieel bedrijf en komen de aangedreven zwingelarijen op. Ook worden er verschillende zwingelkotmolens voor het vlas gebouwd. Op het einde van de eeuw beleeft de vlasindustrie in de Leiestreek een steeds grotere bloei. Kuurne ontwikkelt zich tot één van de belangrijkste vlasgemeenten in het Kortrijkse. De meeste boeren hebben langs de Leie niet alleen hun hekkens en droogweiden, maar richten er ook vlaszwingelfabrieken op. In de hoofdstraten worden tal van vlasschuren gebouwd die tot op heden mee het straatbeeld bepalen. In de tweede helft van de 19de eeuw wordt de economische ontsluiting van de gemeente gestimuleerd door nieuwe infrastructuurwerken zoals het uitbreiden en verbeteren van het wegennet. In 1840 wordt de Kattestraat verhard en in 1889-1890 de Sint-Katriensteenweg. De spoorlijn Kortrijk-Ingelmunster wordt voltooid in 1847 en doorsnijdt hierbij het noorden van de gemeente. Met de aanleg van de buurtspoorlijn Kortrijk-Wakken in 1898 wordt gezorgd voor een betere verbinding met de buurgemeenten en de stad Kortrijk. Later wordt de lijn uitgebreid tot Aarsele.

In de 20ste eeuw blijft de vlasnijverheid de belangrijkste inkomstenbron van de inwoners van Kuurne. Andere industriële activiteiten in de gemeente zijn de cichoreidrogerij. Betere wegen moeten bijdragen tot de verdere ontsluiting van de gemeente. Tussen 1918 en 1930 wordt de vlasbedrijvigheid volledig gemechaniseerd en neemt hierdoor een enorme uitbreiding, ook territoriaal. Na WO II herstelt de gemeente zich geleidelijk. Door de concurrentie van de synthetisch vezels verliest de vlasindustrie in de jaren 1960 geleidelijk aan belang.

Vanaf september 1914 heeft een kleine Duitse eenheid zich ingekwartierd in Kuurne en het bestuur in handen genomen. Ortskommandant Likovski neemt zijn intrek in het kasteeltje van Coucke (Luitenant-Generaal Gérardstraat nr. 12) en zijn soldaten nemen de meisjesschool in de Kortrijksestraat in beslag. Ter hoogte van het huidige industrieterrein wordt een klein vliegveld aangelegd. In 1918 worden klooster en school van het gehucht Kathoek door de Duitsers ingericht als lazaret. Tijdens de aftocht van het Duitse leger worden tal van gebouwen vernield.

Bij de aanvang van WO II slagen de eerste Duitse gelederen van de infanterieregimenten Erdmannsdorff en Bohnstadt op 24 mei 1940 erin om vanuit Harelbeke de Leie over te steken. Kuurne heeft zwaar te lijden onder de z.g. Leieslag. De Sint-Michielskerk wordt tijdens de beschietingen zwaar beschadigd. Het klooster en school in het gehucht Katte worden aanvankelijk ingericht als opvangcentrum voor vluchtelingen en later als verbindings- en observatiepost van het Belgische leger. Na de Leieslag worden de lokalen ingenomen door het Duitse leger en wordt het klooster weer bewoond door de zusters.

2.2.2 Cartografische & iconografische bronnen

Op de kaart van Villaret (1745-1748) is het plangebied niet gekarteerd.

Op de kaart van Ferraris (1771-1778) ligt het volledig plangebied in akkerland. De akkers zijn omgeven met hagen/bomen. (figuur 11)

Eenzelfde situatie vinden we op de Atlas der Buurtwegen (1842), de kaart van Vandermaelen (1846-1854) en de kaart van Popp. (figuur 12 t.e.m. 14)

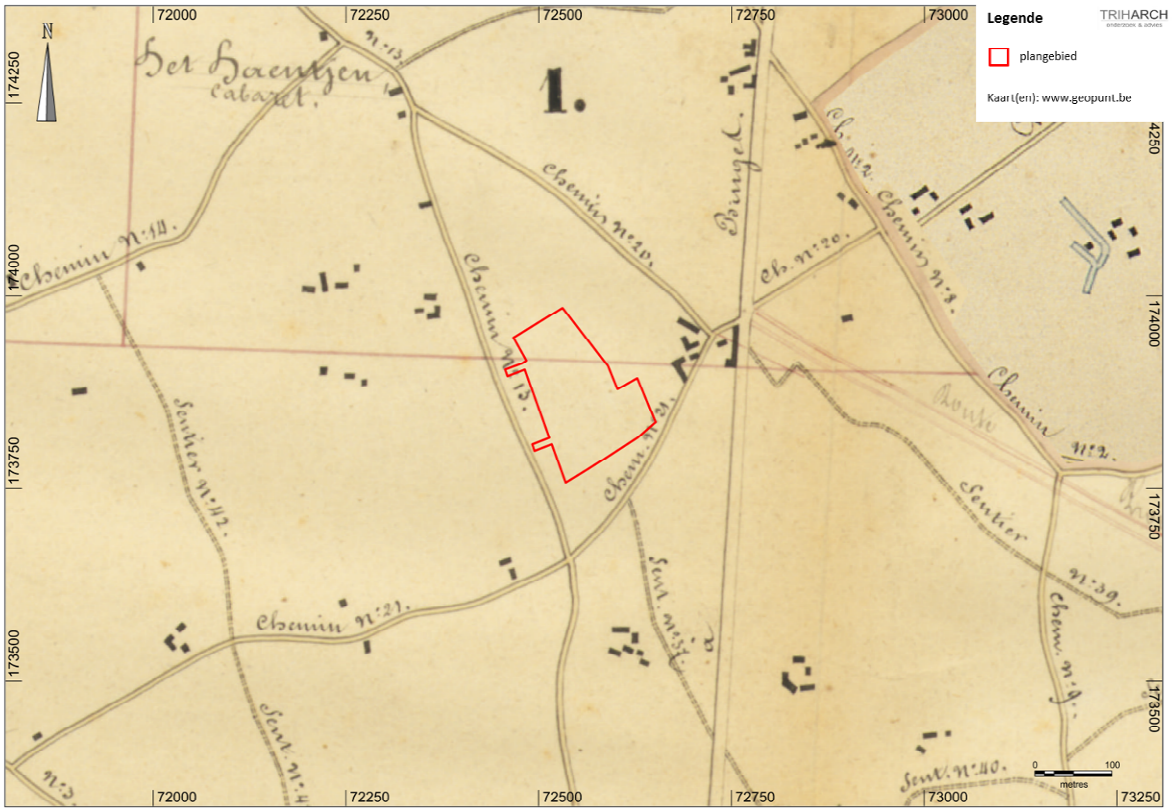
Ook op de topografische kaarten van België[6] (1860-1873), (1881-1904), (1883-1939), (1952-1969) (1961-1989) en de luchtfoto's van 1971 en van 2013-2015 is het plangebied nog in gebruik als akkerland. (figuur 15 t.e.m. 17, 18)

Hieruit kunnen we afleiden dat het plangebied vanaf het einde van de 18de eeuw tot op vandaag in gebruik is geweest als akkerland.

Figuur 11. Plan 9 Kaart van Ferraris (1771-1778) met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

[6] Topografische kaarten geraadpleegd op www.cartesius.be op 15/02/2018. Luchtfoto's geraadpleegd op www.geopunt.be op 15/02/2018.

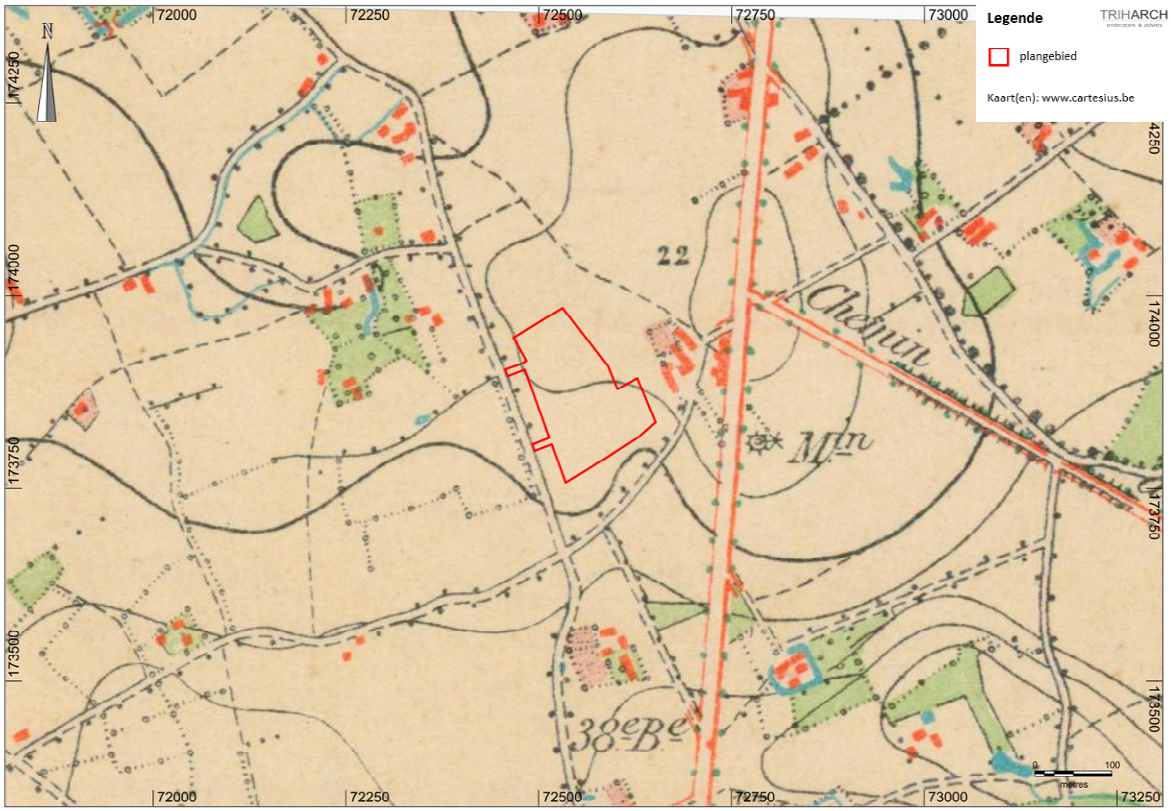
Figuur 12. Plan 10 Atlas der Buurtwegen (1841) met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

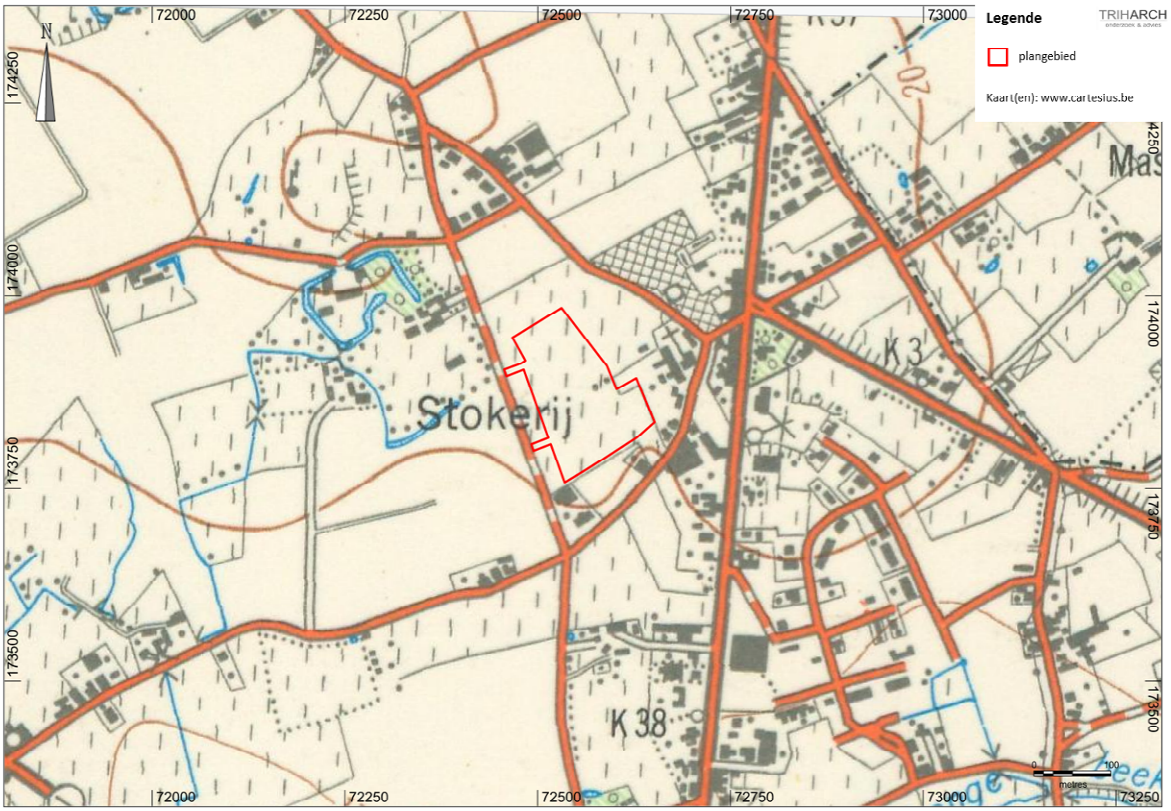
Figuur 13. Plan 11 Kaart van Vander Maelen (1846-1854) met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

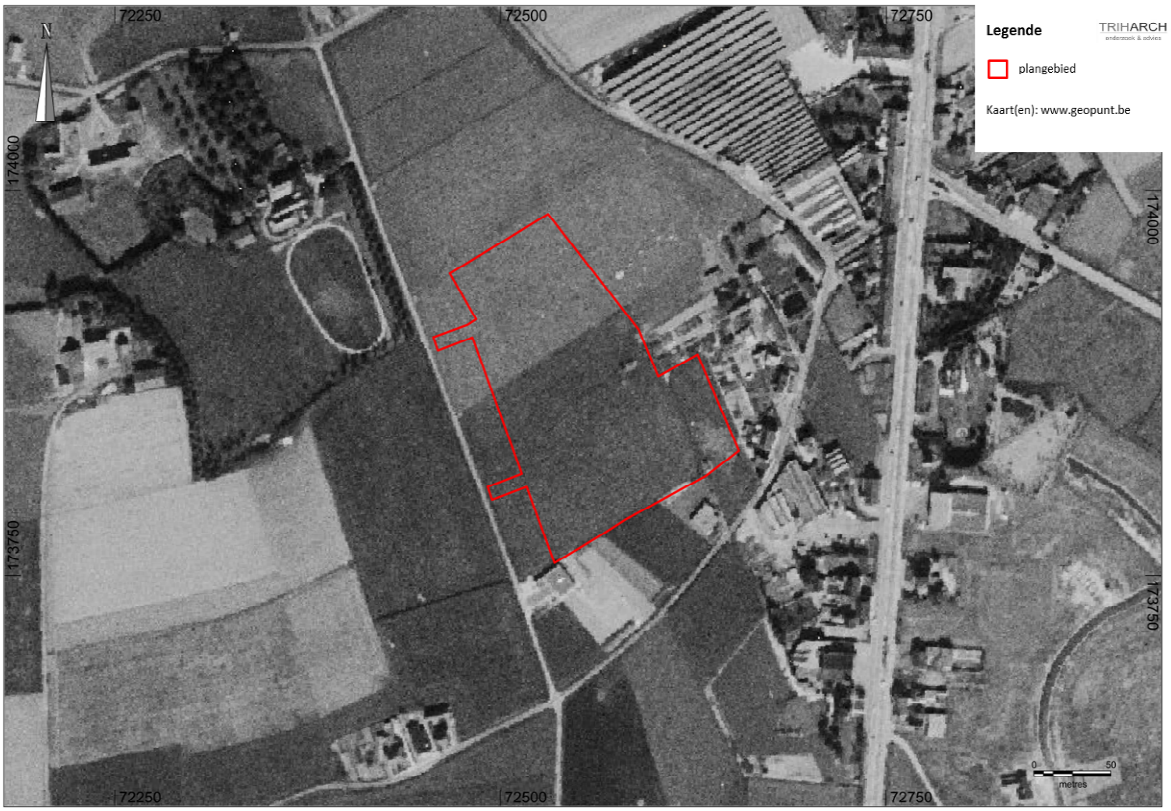
Figuur 14. Plan 12 Kaart van Popp (1842-1879) met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

Figuur 15. Plan 13 Topografische kaart van België (1860-1873) met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

Figuur 16. Plan 14 Topografische kaart van België (1961-1989) met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

Figuur 17. Plan 15 Kleinschalige luchtfoto van 1971 met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

2.3 Beschrijving van het archeologisch kader

In de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) staan geen vindplaatsen noch indicatoren geregistreerd binnen de perimeter van het plangebied. (figuur 18)

In de CAI staan 45 vindplaatsen geregistreerd onder de gemeente Kuurne. Twee vindplaatsen staan geregistreerd onder de gemeente Harelbeke, maar liggen deels onder Kuurne. Daarom werden deze ook meegenomen in de analyse. (figuur 18)

- 74599 Ter Perre I
- 74598 Steenovenstraat I

De juiste ligging van volgende vindplaatsen is niet gekend.

- 76615 Kouter (Ku 1): 2 lithische artefacten uit de steentijd
- 76616 Heulebeek (Ku 2): lithisch materiaal uit het midden-neolithicum
- 159190 Ringlaan I: verschillende artefacten uit de steentijd, ijzertijd, Romeinse tijd, late middeleeuwen en nieuwe tijd, maar het zou om verplaatste vondsten gaan.
- 71105 Kuurne 1: brandgraven uit de Romeinse tijd
- 71106 Kuurne 2: een waterput uit de Romeinse tijd
- 71107 Kuurne 3: twee waterputten uit de Romeinse tijd
- 75099 Leie 1: een munt uit de Romeinse tijd

Uit de steentijd (1.300.000 - 4.000 jaar geleden) zijn tot op heden 3 vindplaatsen gekend waarvan de locatie tot op minstens 250m gekend is. Hierbij gaat het telkens om enkele losse vondsten van lithische artefacten die tijdens proefsleuvenonderzoek of opgravingen werd aangetroffen.

- 152478 Kuurne – Bondgenotenlaan: lithisch materiaal
- 164933 De Vlasschuur: 3 artefacten waaronder een schrabber
- 211677 Pieter Verhaeghestraat I: 15 fragmenten vuursteen, waarvan 4 natuurlijk en een kling met geretoucheerde boord, een getande afslag en een trapezium, te dateren in het mesolithicum.

Bij één vindplaats werd tijdens een proefsleuvenonderzoek een kuil of windval aangetroffen waarin scherven die aan de Michelsbergcultuur (midden-neolithicum 4.500 – 3.500 v. Chr.) kunnen worden toegewezen.

- 159896 Pieter Verhaeghestraat I

Uit de metaaltijden (1.800 – 57 v. Chr.) dateren 3 vindplaatsen, aangetroffen tijdens een onderzoek met proefsleuven:

- 152478 Kuurne – Bondgenotenlaan: aardewerk
- 207026 Najaarsweg: kuil met handgevormd aardewerk en enkele fragmenten vuursteen, uit de bronstijd (1.800 – 800 v. Chr.) en een vierpalige spieker uit de ijzertijd (800 – 57 v. Chr.)
- 217526 Ter Perre: greppels en enkele paalkuilen en structuren (waaronder een spieker) die mogelijk deel uitmaken van één of meerdere boerderijerven, en een cirkelvormige, mogelijk funeraire structuur, uit de late ijzertijd (475/450 - 57 v.Chr.)

Uit de Romeinse tijd (57 v.Chr. – 406 na Chr.) zijn 5 vindplaatsen gekend waarvan de ligging minstens tot op 250m gekend is.

- 164933 De Vlasschuur: verschillende elementen van verscheidene erven, met palenclusters en greppelstructuren - opgraving
- 159896 Pieter Verhaeghestraat I = 211677 Pieter Verhaeghestraat I: nederzetting met vier gebouwplattegronden, enkele kuilen en verschillende greppels en 6 brandrestengraven – proefsleuvenonderzoek en opgraving

- 217526 Ter Perre: huisplattegrond en een mogelijke ingang van een portiekgebouw, brandrestengraven - proefsleuvenonderzoek
- 159193 Sint-Michielskerk: dakpanfragmenten en scherven zouden wijzen op de aanwezigheid van een nederzetting in de Romeinse tijd op deze plaats - opgraving

Volgens Thoen & Vanhoutte[7] zou de Sint-Pietersstraat mogelijk teruggaan op een Romeinse weg (de zogenaamde Zeeweg) die Oudenburg en Bavay met elkaar verbond.

Uit de vroege middeleeuwen (5de – 9de eeuw) is tot op vandaag één vindplaats geregistreerd in de CAI.

- 164933 De Vlasschuur: een sporencluster, mogelijk van een 3-schepig gebouw - opgraving

Uit de volle middeleeuwen (10de – 12de eeuw) dateren 5 vindplaatsen.

- 160448 De Vlasschuur = 164933 De Vlasschuur: nederzetting(en) bestaande uit een huisplattegrond, paalsporen, greppels, afvalkuilen, … - proefsleuvenonderzoek & opgraving
- 159896 Pieter Verhaeghestraat I = 211677 Pieter Verhaeghestraat I: nederzetting(en) gevormd door een paalstructuur, waterput, waterkuil, enkele kuilen en greppels en een zone met karresporen - proefsleuvenonderzoek & opgraving
- 159193 Sint-Michielskerk: sporen van de 1ste stenen kerk die er stond ca. 1150-1200-opgraving. Verschillende graven waarvan 1 wordt doorsneden door de funderingen van de 1ste stenen kerk, waardoor er waarschijnlijk een oudere, houten voorganger zal gestaan hebben – opgraving

Op basis van bureauonderzoek konden verschillende hoeves gelokaliseerd worden die tot de late middeleeuwen (13de – 15de eeuw) kunnen opklimmen, waarvan verschillende van het type “site met walgracht”. Het valt niet uit te sluiten dat sommige van deze zelfs opklimmen tot de volle middeleeuwen, meer bepaald de periode van de ontginning van het landschap in en rond Kuurne in de 11de - 13de eeuw.

- 74951 Haantjesstraat I
- 74952 't Goedt te Locart
- 74953 Sint-Katriensteenweg 179
- 74954 Sint-Katriensteenweg I
- 74955 Sint-Katriensteenweg 55
- 74956 Sint-Katriensteenweg 142
- 74957 Industrielaan I
- 74958 Noordlaan I
- 74959 Sint-Katriensteenweg 35
- 74960 Papaverstraat 11
- 74961 Molensteen I
- 74962 Molenput I
- 74963 Koning Boudewijnstraat 136
- 74964 Kasteel te Nieuwenhuyse
- 74965 Goed te Coppenholle/ Ten Driessche
- 74966 Kongostraat I
- 74967 Kongostraat II
- 74968 Heirweg I
- 74969 Morinenstraat I
- 74970 Harelbeeksestraat I
- 74971 Luitenant-Generaal Gérardstraat I
- 74972 Verbindingsweg I

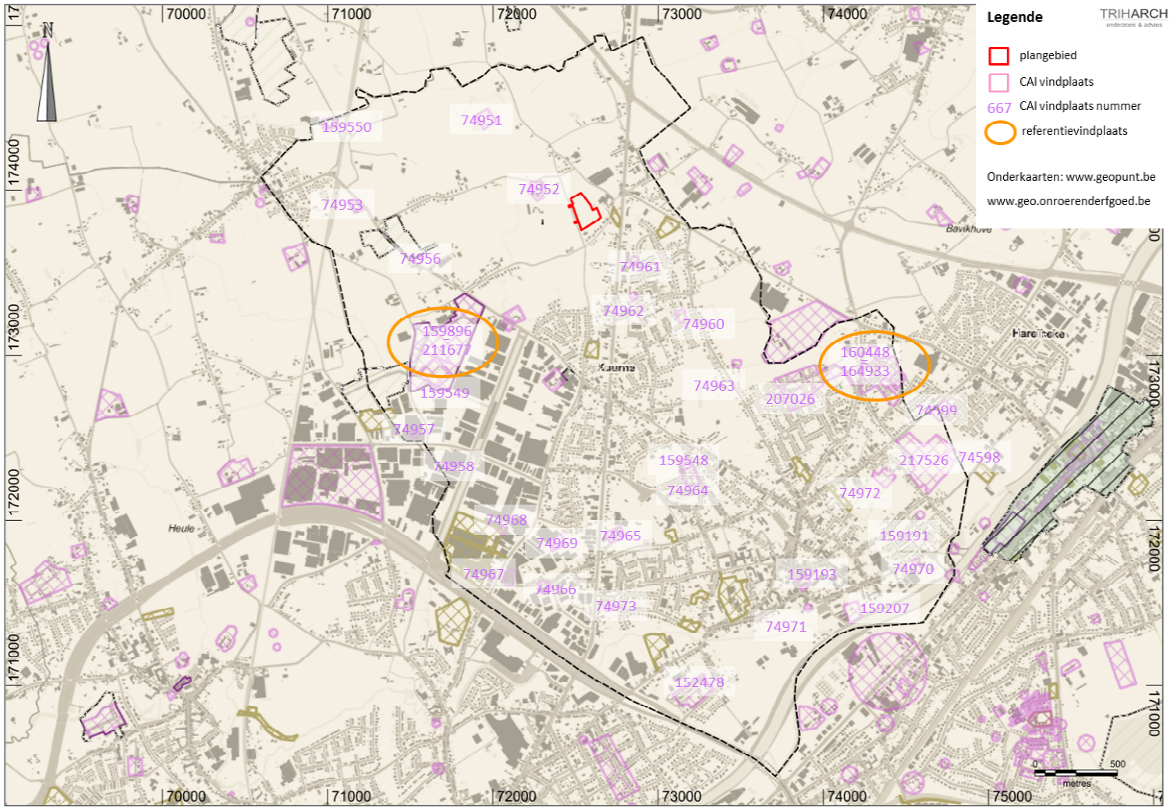
[7] THOEN & VANHOUTTE 2004, p.180.

- 74973 Beeklaan I
- 74598 Steenovenstraat I
- 74599 Ter Perre I
- 159548 Goed te Popert
- 159549 Pieter Verhaeghestraat 38
- 159550 Wandelinglaan 21
- 159207 Kasteel Coucke

Proefsleuvenonderzoek en opgravingen uitgevoerd buiten deze gelokaliseerde hoeves (sites met walgracht) brachten ofwel enkel wat aardewerk, een afvalkuil of wat greppels uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd (16de – 18de eeuw) aan het licht.

- 152478 Bondgenotenlaan: aardewerk
- 159191 Leiehoek: een kruikje (toevalsvondst)
- 159896 = 211677 Pieter Verhaeghestraat I: greppels
- 160448 De Vlasschuur = 164933 De Vlasschuur: greppels
- 217526 Ter Perre: greppels
- 207026 Najaarsweg: afvalkuil

In de inventaris van de veldslagen in Vlaanderen vóór WO I werden geen veldslagen of schermutselingen aangetroffen die in de omgeving van het plangebied zouden hebben plaats gevonden.[8]

Figuur 18. Plan 16 Archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geo.onroerenderfgoed.be)

[8] DE VRIENDT e.a. 2011.

CAI ID	gemeente	plaatsnaam	Archeologische periode														
			steentijd			metaaltijden		Romeinse tijd	middeleeuwen			nieuwe tijd			nieuwste tijd		
			paleol.	mesol.	neol.	bronstijd	ijzertijd		vroege me	volle me	late me						
			1.300.000 - 12.000 jaar geleden	9.500 - 4.000 jaar geleden	9.500 - 4.000 jaar geleden	2.000 - 800 v.Chr.	800 - 57 v.Chr.	57 v. Chr. - 406 na Chr.	V - IX	X - XII	XIII - XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI
76615	Kuurne	Kouter (Ku 1)	lith.mat.														
152478	Kuurne	Kuurne - Bondgenotenlaan	lith.mat.			aardewerk					aardewerk				nederzetting		
160448 = 164933	Kuurne	De Vlasschuur	lith.mat.					nederzetting	nederzetting	nederzetting		greppels					
159896 = 211677	Kuurne	Pieter Verhaeghestraat I		lith.mat.	aardewerk			nederzetting, begraving		nederzetting weg	greppels	grachten				WO I	
76616	Kuurne	Heulebeek (Ku 2)			lith.mat.												
159190	Kuurne	Ringlaan I			lith.mat.		aardewerk	aardewerk, glas			aardewerk	aardewerk					
207026	Kuurne	Najaarsweg				kuil aardewerk lith.mat.	spieker					afvalkuil					
217526	Kuurne	Ter Perre					nederzetting	nederzetting, begraving			greppels						
71105	Kuurne	Kuurne 1						begraving									
71106	Kuurne	Kuurne 2						waterput									
71107	Kuurne	Kuurne 3						waterput									
75099	Kuurne	Leie 1						munt									
159193	Kuurne	Sint-Michielskerk						aardewerk		kerk begraving	klokken-gieterij						
74951	Kuurne	Haantjesstraat I									site met walgracht						
74952	Kuurne	't Goedt te Locart									site met walgracht						
74953	Kuurne	Sint-Katriensteenweg 179									site met walgracht						
74954	Kuurne	Sint-Katriensteenweg I									site met walgracht						
74955	Kuurne	Sint-Katriensteenweg 55									site met walgracht						
74956	Kuurne	Sint-Katriensteenweg 142									site met walgracht						
74957	Kuurne	Industrielaan I									site met walgracht						
74958	Kuurne	Noordlaan I									site met walgracht						
74959	Kuurne	Sint-Katriensteenweg 35									site met walgracht						
74960	Kuurne	Papaverstraat 11									site met walgracht						
74961	Kuurne	Molensteen I									site met walgracht						
74962	Kuurne	Molenput I									site met walgracht						
74963	Kuurne	Koning Boudewijnstraat 136									site met walgracht						
74964	Kuurne	Kasteel te Nieuwenhuyse									site met walgracht						
74965	Kuurne	Goed te Coppenholle/ Ten Driessche									site met walgracht						
74966	Kuurne	Kongostraat I									site met walgracht						
74967	Kuurne	Kongostraat II									site met walgracht						
74968	Kuurne	Heirweg I									site met walgracht						
74969	Kuurne	Morinenstraat I									site met walgracht						
74970	Kuurne	Harelbeeksestraat I									site met walgracht						
74971	Kuurne	Luitenant-Generaal GÃ©rardstraat I									site met walgracht						
74972	Kuurne	Verbindingsweg I									site met walgracht						
74973	Kuurne	Beeklaan I									site met walgracht						
74599	Harelbeke	Ter Perre I									site met walgracht						
74598	Harelbeke	Steenovenstraat I									site met walgracht						
159549	Kuurne	Pieter Verhaeghestraat 38									site met walgracht						
159550	Kuurne	Wandelinglaan 21									site met walgracht						
159207	Kuurne	Kasteel Coucke									kasteel						
159548	Kuurne	Goed te Popert									hoeve						
159191	Kuurne	Leiehoek									aardewerk						

Figuur 19. Evaluatie van de vindplaatsen zoals geregistreerd in de Centraal Archeologische Inventaris in de omgeving van het plangebied. (bron: www.geo.onroerenderfgoed.be 03/10/2017).

2.4 Visuele terreininspectie

Op 18 februari 2018 werd een visuele terreininspectie uitgevoerd.

De grootschalige luchtfoto van 2013-2015 geeft de actuele toestand van het plangebied weer. (figuur 20)

Het plangebied is nog in gebruik als akkerland en weiland. Op de akker hebben spruiten en kolen gestaan. (figuur 21)

Figuur 20. Plan 17 Grootschalige luchtfoto van 2013-2015 met projectie van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

Figuur 21. Foto 1 Zicht op het plangebied gefotografeerd vanop de Sint-Pietersstraat. (Foto Triharch 18/02/2018)

2.5 Archeologische verwachting van het plangebied

<u>Aan/afwezigheid van archeologische sites</u>:

Het bureauonderzoek en de visuele terreininspectie hebben geen aanwijzingen opgeleverd dat er geen archeologisch erfgoed of geen potentieel op kennisvermeerdering te verwachten valt binnen (delen van) het plangebied.
Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat er momenteel geen archeologische sites gekend zijn binnen het plangebied zelf.
Archeologische indicatoren (zie 2.2 en 2.3) zijn wel aanwezig en kunnen wijzen op de aanwezigheid van archeologische sites binnen het plangebied.
Archeologische sitetypes:

- Rekening houdend met het beperkt aantal vindplaatsen uit de steentijd in de omgeving van het plangebied, met de vaststelling dat het daarbij enkel gaat over losse vondsten (artefacten buiten hun oorspronkelijke bodemkundige context) en met de landschappelijke ligging van het plangebied (de hoger gelegen, drogere delen van het landschap), is de verwachting op het aantreffen van goed bewaarde steentijd-artefactensites binnen het plangebied laag.
- Aanwijzingen voor de aanwezigheid van sporensites en sites met vaste structuren (metselwerk) vanaf het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen werden in de omgeving van het plangebied aangetroffen. Twee sites kunnen hierbij als referentie aangehaald worden:
    - 159896 = 211677 Pieter Verhaeghestraat I: bij proefsleuvenonderzoek en opgravingen werden nederzettingssporen uit het neolithicum, de Romeinse tijd en de volle middeleeuwen aangetroffen. Dit gebied ligt op de noordelijke helling van de Vaarnewijkbeek, bodemkundig gekarteerd als “matig natte tot matig droge (licht) zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont” (Pdc en Ldc).
    - 160448 = 164933 De Vlasschuur: bij proefsleuvenonderzoek en opgravingen werden nederzettingssporen uit de Romeinse tijd, de vroege en de volle middeleeuwen geregistreerd. Dit gebied ligt op de zuidelijke helling van de Vaarnewijkbeek, bodemkundig gekarteerd als “droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont” (Pbc en Pba).

  Deze referentiesites hebben een vrij gelijkaardige landschappelijke positie dan het plangebied (cf. plangebied: bodemtype Pbc). De verwachting op aanwezigheid van dergelijke sites in het plangebied is daarom hoog.
- Uit de beschrijving van het historisch en archeologisch kader (cf. spreiding en ligging van de sites met walgracht) blijkt dat sporensites en sites met vaste structuren (metselwerk) uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd in de omgeving van het plangebied veelvuldig voorkomen. Anderzijds levert uitgevoerd archeologisch onderzoek onder de vorm van proefsleuven en opgravingen buiten deze gelokaliseerde sites wel artefacten en sporen uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd op, maar lijken deze enkel gerelateerd te zijn met off-site fenomenen. Op basis hiervan kunnen we besluiten dat de kans op aanwezigheid van nederzetting(en) vanaf de late middeleeuwen in het plangebied laag ligt.
- In dergelijke landschappelijke positie, kunnen zogenaamde off-site sites voorkomen, zoals archeologische sporen en structuren van wegen, perceelgreppels, veldwegen, hooimijten, schuilhokken voor vee, … uit alle archeologische periodes.
- Op basis van de beschrijving van het historisch kader is het mogelijk dat in het plangebied archeologische artefacten, sporen en structuren aanwezig zijn van militaire bewegingen, kampementen en treffens vanaf de 17de eeuw. Aangezien de militaire activiteiten zich eerder ten zuiden van het plangebied afspeelden (centrum Kuurne en ten zuiden van de Heulebeek), moet de kans echter als laag ingeschat worden.

Verwachte aanzetdiepte en bewaringstoestand van het archeologisch bodemarchief:
Op basis van de fysisch-geografische kenmerken van het plangebied (bouwvoor van ca. 30cm dik) en het historisch grondgebruik (minstens vanaf de 18de eeuw doorlopend in gebruik als

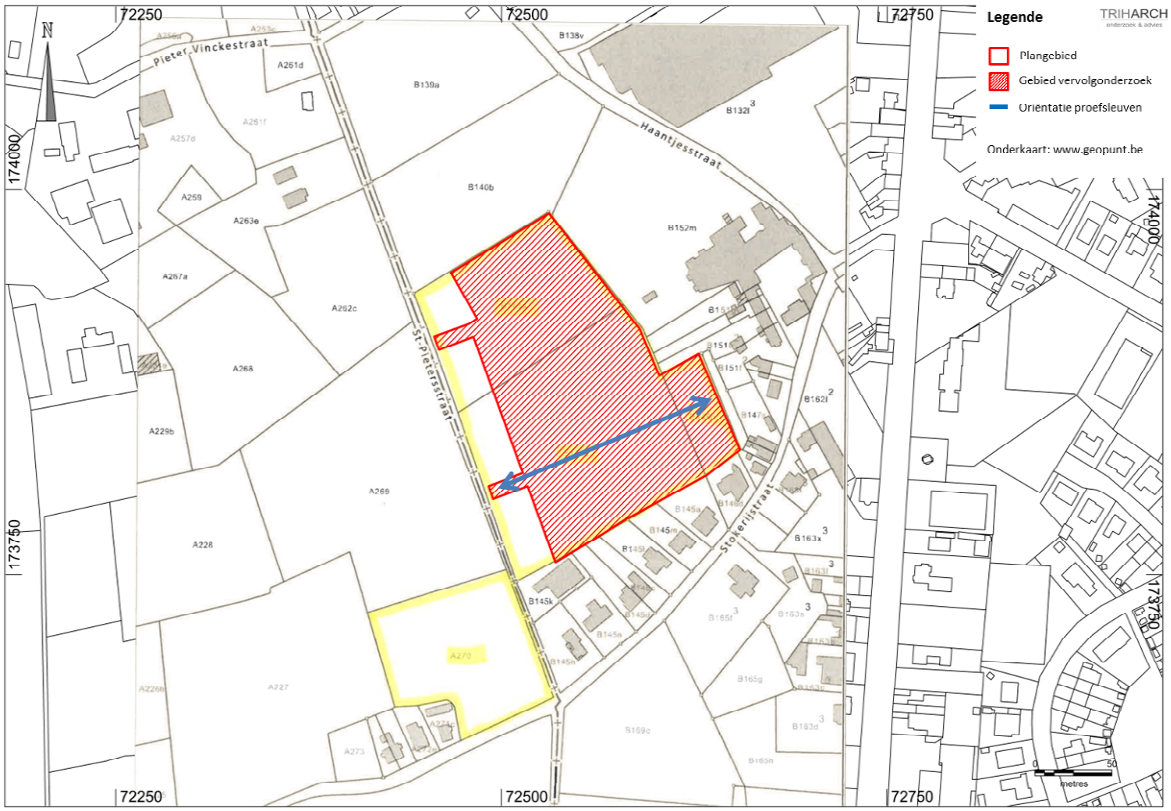
landbouwgrond), kunnen we stellen dat het relevant archeologisch niveau voor sporensites en sites met vaste structuren zich in het plangebied vanaf 30cm –Mv manifesteert.
Indien steentijd-artefactensites aanwezig zouden (geweest) zijn, dan kunnen artefacten van dergelijke concentraties opgenomen zijn in de bouwvoor.

2.6 Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt

Het bureauonderzoek en de visuele terreininspectie geven geen directe aanwijzingen van zones in het plangebied waar geen archeologisch erfgoed aanwezig geweest is of niet meer aanwezig zou kunnen zijn.

2.7 Impact van de geplande bodemingrepen op het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief

Binnen het volledig plangebied wordt het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief bedreigd omdat geplande bodemingrepen dieper zullen ingrijpen dan het relevant archeologisch niveau (vanaf ca. 30cm –Mv). Daarom moeten de geplande werken over het volledig plangebied als potentieel bedreigend beschouwd worden voor het aanwezig archeologisch bodemarchief.

Figuur 22. Plan 18 Afbakening van het plangebied (rode polygoon), het gebied van het vervolgonderzoek (rode arcering) en de oriëntatie van de proefsleuven (blauwe pijl). (Bron: Triharch, plannen initiatiefnemer, www.geopunt.be)

2.8 Besluit

Op basis van het uitgevoerd bureauonderzoek en de visuele terreininspectie kunnen we niet besluiten dat archeologische sites afwezig zijn binnen het plangebied. Dit betekent dat de kans op aanwezigheid blijft bestaan. Zo valt de kans op aanwezigheid van steentijd-artefactensites niet uit te sluiten, maar de kans op goed bewaarde steentijd-artefactensites is laag. De kans op aanwezigheid

van goed bewaarde sporensites en sites met vaste structuren (metselwerk) vanaf het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen is hoog. De kans op aanwezigheid van sporensites en sites met vaste structuren van nederzettingen vanaf de late middeleeuwen is dan weer laag in te schatten. De kans op aanwezigheid van artefacten- en/of sporensites gerelateerd aan militaire bewegingen, kampementen en/of treffens, valt laag in te schatten.
Binnen het volledig plangebied moet het archeologisch bodemarchief als bedreigd beschouwd worden. Daarom is verder vooronderzoek, bestaande uit veldkartering d.m.v. metaaldetectie en proefsleuvenonderzoek (met speciale aandacht voor steentijd-artefactensites), vereist over het volledig plangebied om een antwoord te kunnen bieden op de doelstellingen van een archeologisch vooronderzoek (zie 1.3.1).

2.9 Samenvatting

Naar aanleiding van de verkaveling van gronden langs de Sint-Pieterstraat in Kuurne is de initiatiefnemer in het kader van het Decreet betreffende het Onroerend Erfgoed van 12 juli 2013 verplicht een bekrachtigde archeologienota bij deze vergunningsaanvraag te voegen.
Een archeologienota is het resultaat van een archeologisch vooronderzoek dat minstens bestaat uit een bureauonderzoek, waarvan dit rapport het resultaat is. Tijdens het bureauonderzoek wordt op basis van online beschikbare informatiebronnen en vakliteratuur, een analyse van cartografische bronnen en een visuele terreininspectie, het archeologisch potentieel en waarde van het plangebied ingeschat en de wijze waarop met dit archeologisch potentieel moet omgegaan worden met de bouwwerken.

Het uitgevoerde bureauonderzoek en terreininspectie tonen aan dat archeologische sites niet kunnen uitgesloten worden binnen het plangebied. Binnen het volledig projectgebied bedreigen deze werken mogelijk aanwezige archeologische sites. Verder vooronderzoek is dus nodig, bestaande uit veldkartering d.m.v. metaaldetectie en proefsleuvenonderzoek (met aandacht voor steentijd-artefactensites). Dit vervolgvooronderzoek zal pas uitgevoerd worden na ontvangst van de bouwvergunning.

2.10 Samenvatting breed publiek

Naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag langs de Sint-Pieterstraat in Kuurne is de initiatiefnemer in het kader van het Decreet betreffende het Onroerend Erfgoed van 12 juli 2013 verplicht een bekrachtigde archeologienota bij deze vergunningsaanvraag te voegen.
Een archeologienota is het resultaat van een archeologisch vooronderzoek dat minstens bestaat uit een bureauonderzoek, waarvan dit rapport het resultaat is. Tijdens het bureauonderzoek wordt op basis van online beschikbare informatiebronnen en vakliteratuur, een analyse van cartografische bronnen en een visuele terreininspectie, het archeologisch potentieel van het plangebied ingeschat en bepaalt op de wijze waarop met dit archeologisch potentieel moet omgegaan worden met de inrichting van de verkaveling en bouwwerken.

Het uitgevoerde bureauonderzoek en terreininspectie tonen aan dat archeologische sites niet kunnen uitgesloten worden binnen het plangebied. Binnen het volledig projectgebied bedreigen deze werken mogelijk aanwezige archeologische sites. Verder vooronderzoek is dus nodig, bestaande uit veldkartering d.m.v. metaaldetectie en proefsleuvenonderzoek (met aandacht voor steentijd-artefactensites). Dit vervolgvooronderzoek zal pas uitgevoerd worden na ontvangst van de bouwvergunning.

3 Bibliografie

3.1 Literatuur

BORREMANS 2015 Borremans, Michael, Geologie van Vlaanderen, Gent, 2015.

DEBRABANDERE e.a. 2010 Debrabandere, Frans, Magda Devos, Paul Kempeneers, Vic Mennen, Hugo Ryckeboer en Ward Van Osta, De Vlaamse Gemeentenamen. Verklarend Woordenboek, Davidsfonds uitgeverij, Brussel, 2010.

DESPRIET 2011 Despriet, P., Iconografie van de Franse linies in Zuid-West-Vlaanderen 1677-1713, in P. Despriet (red.), Zuid-West-Vlaanderen in oorlog 1566-1713. Forten en veldversterkingen tussen Leie en Schelde, Archeologische en historische monografieën van Zuid-West-Vlaanderen, 78, 2011, p.118-157.

DE VRIENDT e.a. 2011 Ben De Vriendt, Willem Derde en John Carman, De inventarisatie van slagvelden van vóór WOI in Vlaanderen, studie in opdracht van het agentschap Onroerend Erfgoed, Ename Expertisecentrum voor Erfgoedontsluiting, Ename, 2011.

THOEN & VANHOUTTE 2004 De Romeinse wegen in het Vlaamse kustgebied. Leiden alle wegen naar Oudenburg?, in Jean Luc Meulemeester, Alle wegen leiden naar … Romeinse wegen in Vlaanderen, Oudenburg, 2004, p.50-56.

3.2 Websites

https://geo.onroerenderfgoed.be
https://inventaris.onroerenderfgoed.be
https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/archeologie
https://www.cartesius.be
http://www.geopunt.be
https://www.milieuinfo.be
http://www.wikipedia.be

4 Bijlagen

4.1 Plannenlijst

Projectcode: 2017J206
Plannenlijst

plan-nummer	type & onderwerp plan	schaal	vervaardiging	datum	metadata
PLAN 1	Topografische kaart van België (2017) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.ngi.be
PLAN 2	Kadasterplan met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 3	Bodemgebruikskaart (2001) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 4	Tertiair geologische kaart en Hydrologische kaart met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 5	Quartair geologische kaart en Hydrologische kaart met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 6	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (terreinmodel) en Hydrologische kaart met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 7	Bodemkaart van België Hydrologische kaart met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 8	Bodemerosiekaart (2017) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 9	Kaart van Ferraris (1771-1778) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 10	Atlas der Buurtwegen (1841) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 11	Kaart van Vander Maelen (1846-1854) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 12	Kaart van Popp (1842-1879) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 13	Topografische kaart van België (1860-1873) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 14	Topografische kaart van België (1961-1989) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.cartesius.be
PLAN 15	Kleinschalige luchtfoto van 1971 (zomer) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 16	Archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geo.onroerenderfgoed.be www.geopunt.be
PLAN 17	Grootschalige luchtfoto van 2013-2015 (winter) met projectie van het plangebied	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be
PLAN 18	Afbakening van het plangebied (rode polygoon), het gebied van het vervolgonderzoek (rode arcering) en de oriëntatie van de proefsleuven (blauwe pijl).	zie plan	digitaal	zie plan	www.geopunt.be

4.2 Fotolijst

Projectcode: 2017J206
Fotolijst

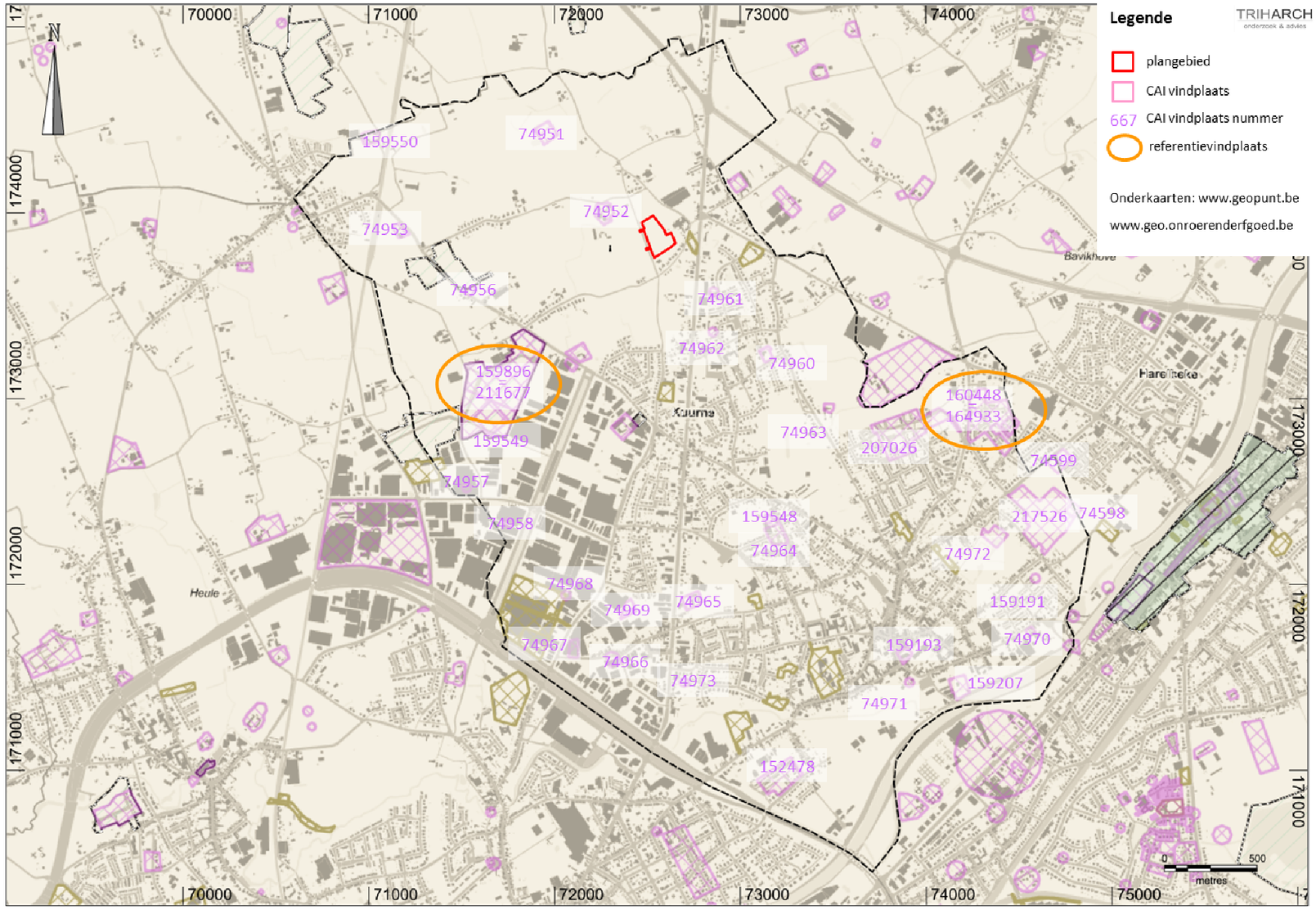
fotonummer	type foto	vervaardiging	datum
Foto 1	Zicht op het plangebied gefotografeerd vanop de Sint-Pietersstraat.	digitaal	18/02/2018

5 Plannen vergunningsaanvraag

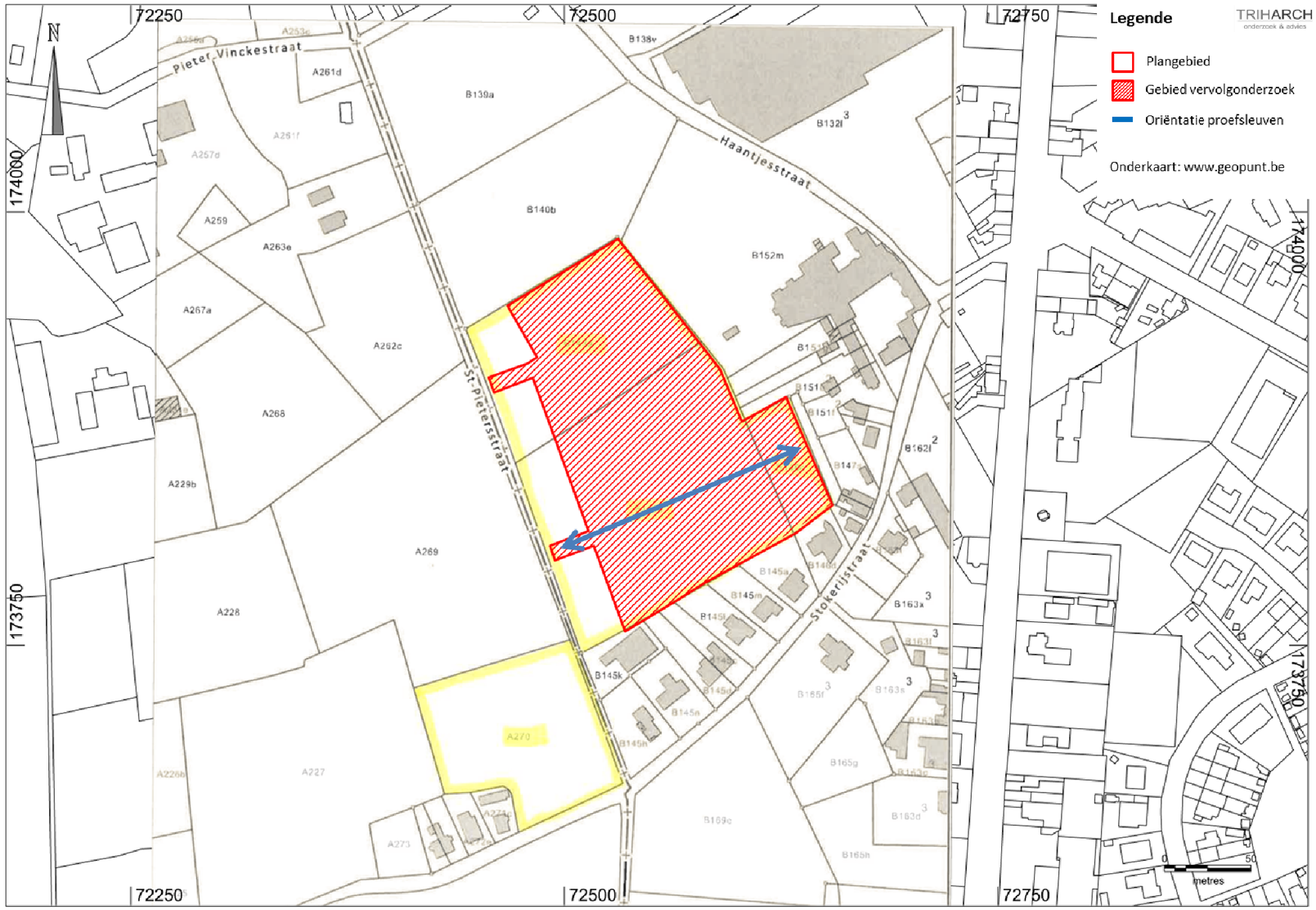

Sint-Pietersstraat
Stokerijstraat
Schaal: 1:500
VA_VP_N_Visieplan

6 Figuren archeologienota

CAI ID	gemeente	plaatsnaam	Archeologische periode														
			steentijd			metaaltijden		Romeinse tijd	middeleeuwen			nieuwe tijd			nieuwste tijd		
			paleol.	mesol.	neol.	bronstijd	ijzertijd		vroege me	volle me	late me						
			1.300.000 - 12.000 jaar geleden	9.500 - 4.000 jaar geleden	9.500 - 4.000 jaar geleden	2.000 - 800 v.Chr.	800 - 57 v.Chr.	57 v. Chr. - 406 na Chr.	V - IX	X - XII	XIII - XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI
76615	Kuurne	Kouter (Ku 1)	lith.mat.														
152478	Kuurne	Kuurne - Bondgenotenlaan	lith.mat.			aardewerk					aardewerk				nederzetting		
160448 = 164933	Kuurne	De Vlasschuur	lith.mat.					nederzetting	nederzetting	nederzetting		greppels					
159896 = 211677	Kuurne	Pieter Verhaeghestraat I		lith.mat.	aardewerk			nederzetting, begraving		nederzetting weg	greppels	grachten				WO I	
76616	Kuurne	Heulebeek (Ku 2)			lith.mat.												
159190	Kuurne	Ringlaan I			lith.mat.		aardewerk	aardewerk, glas			aardewerk	aardewerk					
207026	Kuurne	Najaarsweg				kuil aardewerk lith.mat.	spieker					afvalkuil					
217526	Kuurne	Ter Perre					nederzetting	nederzetting, begraving			greppels						
71105	Kuurne	Kuurne 1						begraving									
71106	Kuurne	Kuurne 2						waterput									
71107	Kuurne	Kuurne 3						waterput									
75099	Kuurne	Leie 1						munt									
159193	Kuurne	Sint-Michielskerk						aardewerk		kerk begraving	klokken-gieterij						
74951	Kuurne	Haantjesstraat I									site met walgracht						
74952	Kuurne	't Goedt te Locart									site met walgracht						
74953	Kuurne	Sint-Katriensteenweg 179									site met walgracht						
74954	Kuurne	Sint-Katriensteenweg I									site met walgracht						
74955	Kuurne	Sint-Katriensteenweg 55									site met walgracht						
74956	Kuurne	Sint-Katriensteenweg 142									site met walgracht						
74957	Kuurne	Industrielaan I									site met walgracht						
74958	Kuurne	Noordlaan I									site met walgracht						
74959	Kuurne	Sint-Katriensteenweg 35									site met walgracht						
74960	Kuurne	Papaverstraat 11									site met walgracht						
74961	Kuurne	Molensteen I									site met walgracht						
74962	Kuurne	Molenput I									site met walgracht						
74963	Kuurne	Koning Boudewijnstraat 136									site met walgracht						
74964	Kuurne	Kasteel te Nieuwenhuyse									site met walgracht						
74965	Kuurne	Goed te Coppenholle/ Ten Driessche									site met walgracht						
74966	Kuurne	Kongostraat I									site met walgracht						
74967	Kuurne	Kongostraat II									site met walgracht						
74968	Kuurne	Heirweg I									site met walgracht						
74969	Kuurne	Morinenstraat I									site met walgracht						
74970	Kuurne	Harelbeeksestraat I									site met walgracht						
74971	Kuurne	Luitenant-Generaal GÃ©rardstraat I									site met walgracht						
74972	Kuurne	Verbindingsweg I									site met walgracht						
74973	Kuurne	Beeklaan I									site met walgracht						
74599	Harelbeke	Ter Perre I									site met walgracht						
74598	Harelbeke	Steenovenstraat I									site met walgracht						
159549	Kuurne	Pieter Verhaeghestraat 38									site met walgracht						
159550	Kuurne	Wandelinglaan 21									site met walgracht						
159207	Kuurne	Kasteel Coucke									kasteel						
159548	Kuurne	Goed te Popert									hoeve						
159191	Kuurne	Leiehoek									aardewerk						

72250
72500
72750
174000
173750
N
Pieter Vinckestraat
Haantjesstraat
St-Pietersstraat
Stokerijstraat
A261d
A259
A263e
A267a
A262c
A268
A229b
A269
A228
A270
A227
B139a
B140b
B152m
B132l
B138v
B145k
B165f
B165g
B169c
B165h
Legende
TRIHARCH
onderzoek & advies
Plangebied
Gebied vervolgonderzoek
Oriëntatie proefsleuven
Onderkaart: www.geopunt.be
0
50
metres